

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни — 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар кўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармаси

Аёл

Сиз уйлайсиз,
Тақдир сизни
Шунчалар ҳам содда кунгил
Бир аёлга боғлаган.
Севмоқ недир,
Унутган ул,
Нозли пойлаб йўлингизни,
Сочларини ёймаган.
Ортирай деб ҳар кун

хуснин,

Қошга усма қўймаган...
Гоҳуксийсиз: Тақдир-сизни
Шу аёлга бойлаган.

...Навбахорнинг изгирини —
Тушда чечак қурган чоғ,
Чиннигулнинг уругини
Мудроқ ерга сепали.
Кеч қолмай, деб

қорақулоқ —

Райҳонга жамбил қўшиб,
Йўл четиға экади.
Сочларини чамбар қилиб,
Этагини бар олиб,
Ҳовлингизда қўйманган дам
Дейсиз: Мунча тупори!
Ҳеч сезмайсиз

хонангизни —

Тутган анвойи исни,
Ул райҳоннинг буйи эмас,
Нафис ишқнинг ифори.
Дастурхонга сават билан
Қўйганида сутли нон,
Оташланган юзларига
Термулмайсиз ҳеч қачон.
Тонг нурига меҳрин қўшиб,
Ҳамир қориб ҳар куни.
Дастурхонга ёяр жушиб
Бозиллаган қалбини!
Уйламайсиз: қачон тикар
Қизчангиз қўйлагига гул
Шунча юмушдан ортиб.
Тунда тикар, тунда битар,
Гулдек қалбнинг рамзидир

ул —

Ширин уйқудан ортиқ
Ва ёлғиз сизга тортиқ!
Бағрингизда шўх болакай,
Суясиз лаҳза масрур
Оталиқнинг ҳиссидан,
У ҳоришдан толиб ҳузур
Чопар бола изидан.
Сизга азиз фарзандни, у —
Жоним, дея суяди.
Эркалайсиз дилбандни, у —
Сизга ихлос қуяди.
Юзларига ошқора бахт,
Дер: Айтишар қизингиз

нақд —

Қўйгандек ўзингиздир...
Кузингизда чақнайди нур!
Шу гап билан умрингизни
Мангуликка йўяди!
Сиз уйлайсиз...
Эҳ, билмайсиз!

МУҲТАРАМА

БАЙРАМИНГИЗ МУБОРАК БЎЛСИН, АЗИЗ ОНАХОҲЛАР ВА ОПА-СИНГИЛЛАР!

У Ш Б У	2-БЕТ:	ЙИГИТНИНГ ОРИ БЎЛСИН	С О Н Д А
	3-БЕТ:	КЎЧА БОЛАЛАРИ	
	4-5-БЕТ:	БАЙРАМ ҚЎШ САҲИФАСИ	
	7-БЕТ:	ҚАЛИННИНГ АРАБЧАСИ	

«Оила шажараси» танлови

Етти туштинини
билиб олдим

Газетангизда «Оила шажараси» танлови эълон қилингандан кейин тинчим йуқолди. Дарров шажарамизни билувчи қариндош-уруғларимиз билан суҳбатлашиб етти туштимни билиб олдим. Мана улар:

1. Отам — Турғунбой ҳожи
2. Унинг отаси — Ҳолиқул
3. Унинг отаси — Ҳамид ҳожи
4. Унинг отаси — Махсид ҳожи
5. Унинг отаси — Юнус ҳожи
6. Унинг отаси — Қосим чунг
7. Унинг отаси — Райим чунг

Жаҳонгир ҲОЛИҚОВ
Ёзёвон тумани, Сойбуи қишлоғи

«ЕТУКЛИКНИ МЕН
ОНАДАН ТОПДИМ»

Аёл сузи гул каби тасаввурингизда фақат гузаллик изларини қолдиради. Гузаллик эса... Оллоҳ таоло дастлаб Одам Ато (А.С)ни, сунг унинг еттинчи қобургасидан Момо Ҳавони яратди. «Тоғшога чиққанингизда, — дейди немис файласуфи Артур Шопенгауэр, — бир нарсга қарс этса ҳамма бирдан чағгиб, бир неча мулдат ушанга қарайди. Тангри қиз болани ҳам шу тахлит яратди». Уни бетакрор гузаллик ва нафосат билан қуроллантирди.

Момо Ҳаво шайтони лаъзининг йулига юриб Яраттанинг тазабига учради. Оллоҳ уларни жаннатдан баларга қилди ва аёлга яратиб машаққатини юклди. Шундан кейин Момо Ҳаво ва унинг аёл наслига оналикнинг бахтини инъом этди.

XX аср ҳинд мутафаккири Шри Ауробиндо умрининг охирида «Етуклики мен онадан топдим», — деган эди. Дарҳақиқат, Оллоҳ оналарни ўз сифатлари билан сифатлантирди. Булар албатта нисбий тушунчалар. Бирок, ҳар бир бола учун ўз онасидан-да меҳрибонроқ, ундан-да кечиргувчироқ инсон топиламан. Эрталаб ширин уйкудан уйғонганингизда ҳамма нарсга одатлагидай бисер, дастурхон ҳам... Фақат ҳар тонг онангизнинг қулидан ичадиган ширин чойингизни бутун бошқа киши тайёрлаб берса одатдагидек мазали булармикан...

Истардикки, ҳаётимиз оналаримиз дамлаб берган ширин чой сингари мазали ва тотли кечсин.

Дилбар ТУРҲУНОВА

Сабр таги саодат

ҲАЁТ
СИНОВИ

Дурпош ая турмуш уртоғи Нортожи акадан бсвақт ажралиб қолди. Унинг олдида беш нафар фарзандни тарбиялаб вояга етказишдек мураккаб вазифа турарди. Айни пайтда фарзандлари ҳали ёш, қулидан бирор иш-юмуш келмасди. Миробид тўққиз, Мирзоҳид етти, отасининг эркакот қизи Моҳигул турт ёшда эди. Оиланинг кенжатоғи уғиллари Ҳасан-Ҳусанлар эса эндигина икки қовун пишиғини қуришганди. Албатта, бир этак болани улғайтириш ёлғиз онаизор учун осон эмасди. Ҳартугул эрининг ака-укалари бор экан. Оғир кунига шулар ярадилар. Қолаверса, қуни-қушилар ҳам қул қовуштириб туришмади. Баҳоли қудрат ердам курсатишди.

Йиллар билан қувлашиб фарзандлар буйга етидилар. Ҳар бири узига муносиб касб-хунарнинг эгаси бўлиб, эл-юрт хизматига шайланишди. Вақти-соати келиб оилаи бўлишди. Ҳаммаси уйи-жойли бўлиб, ўз-ўзидан қупайган ҳолда тиниб-тиничиб кетишди. Дам олиш қунари уғил-қизлари ва набиралари Дурпош аяни қургани келишади. Ана шунда аянинг кунгли тоғдек қутарилади, уттан умрига шукроналар келиради. Го-ҳо бахтиёр дамларда бирга бўлган марҳум эрини эслаб гамгин уйга ҳам толиб қоларди. Лекин набираларининг шод қулгу ва қийқириқлари нохуш хаёлларини қувиб юборади ва шунда ҳаёт унинг қузига янада гузал туюлади.

И.РИХСИБОВ,
ТошДУ толиби

ЙИГИТНИНГ ОРИ БЎЛСИН

Яқинда Жиззах вилояти Галлаорол туманига борганимда 75 ёшли отахон, иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси Исом Сафаров деган киши билан суҳбатлашиб қолдим.

— Қизим, шу газета, журнал саҳифаларида қунича фақат қизлар, аёллар турғунсида жула қулаб гапирилади-ю лекин ҳеч йигитлар ҳақида, уларни оилага тайёрлаш, уларда мардлик, олижаноблик, лафзлилик ҳислатларини тарбиялаш ҳақида жула кам чиқишлар бўлади. Яқинда маҳалламизда бир ёш оила бузилиб кетди. Сабаби, йигит онасининг гапига кириб хотинини ҳар доим уриб, дупсалаб келган. Икки норасида гудаги билан келин отасиникига кетган қуйи қайтиб келмади. Ахир, уша аёл шу йигит учунгина узга хонадонда яшайди. Ҳаётнинг аччиқ-чучугига чидаб, шу эркакка суянади-ку. Аёл киши учун узга хонадонга ўрганиш, паст-баландига қуниқиб ҳеч қачон осон бўлмаган. Шундай пайтда турмуш уртоғи унга суянчиқ бўлмаса, қунигига қарамаса, аёл кишининг уша хонадонда яшашига на ҳолат. Бундай воқеалар жула қулаб учраб туради. Йигит киши оила

қургач, фақатгина пул топиш, оилани моддий таъминлаш билангина қаноатланмасдан, тарозининг палласини тенг босиши, яъни онасига ҳам, турмуш уртоғига ҳам бирдай муносабатда бўлиши керак. Чунки онаси уни оқ ювиб, оқ тараган энг азиз кишини бўлса, турмуш уртоғи унинг бир умрлик дусту, болаларининг онаси, яхши-мон жунлариди енида суянчиқ бўладиган ҳамдам эканлигини доимо эсда тутиш керак. Баъзида хотинининг гапига кириб онасидан кечадиган йигитлар ҳам учраб туради. Буларнинг барисига йигитларни усиринлик даврида оила қуришга тайёрлаб бормаслик, уларга гурур, ватанпарварлик деган тушунчаларни сингдириб бормаслик сабабдир.

Аввало, йигит кишининг оилада ўз урни, ҳурмати бўлсин. Йигитнинг ота-онаси, ака-укалари, опа-сингиллари ҳурмат қилинса, унинг орқасидан келган аёлни-келини ҳам ҳурмат қилишади. Худ-беҳудга унинг айбини қидираверинишди. Эркак киши ҳурматга сазовор бўлиши учун бир сузли, сабр-қаноатли бўлиши керак. Онасининг ва бошқа оила аъзоларининг қунигига йул топа олиш билан бирга, хотинини ҳам

Мардлар қўриқлайди
ватани!

унутиб қўймаслиги лозим.

Уруш йилларида бирон йигит фронтга лойиқ қўйилмаса, у қайта-қайта ариза бериб жанг майдонига бормаса бўлмаган. Нима учун шундай бўлган деган савол туғилади. Чунки бу йигитларнинг орияти кучли бўлган. Чекинишга гурури йул қўймаган. Ёки бунинг умуман акси бўлган Саид Аҳмаднинг «Уфқ» романидаги бир оиланинг эрка фарзанди Турсунбойни олиб қурайлик. У фронтга жанг қилишдан қўриқиб, йулдак қочиб, туқайзорда яшириниб юради. Номардлиги, қўрқоқлиги туғайли ота-онасини ҳам унга қўяди. Ўзи ҳам туқайзорда очликдан хор-зор бўлиб ўлиб кетади.

Йигитларни ҳаётта — оила қуришга тайёрлаш, уларнинг соғлом, жисмонан бақувват бўлиб вояга етишларига эътибор бериш, ватанпарварлик, миллий гурур тушунчаларини ёшларидан оғити сингдириб бориш биз катталар зиммасидаги энг муқаллас вазифа.

Барно СУЛТОНОВА

ЖАҲОН
АЙВОНИДА

ди. Сунгги хабарлардан бирида қиролчанин хуштори, у билан бирга автомобил фалокатида вафот этган мисрлик миллиардернинг угли Доли ал-Файеднинг отаси Мухаммад ал-Файеднинг даъвоси ҳақида гап кетади. «Мен 99,9 фоиз ишонч билан айта оламанки, бу одатдаги автохалокат эмас, балки бориб турган суиқасддир. Жавобларни топпагунимча тинчи-майман», дейди М. ал-Файед. Унинг фикрича, бу фожиа ортида Британия ҳукумати тепасида турган айрим кишилар айбдор, чунки улар Диана билан Долининг турмуш қуришларида қарши бўлишган.

Фожиа арафасида Доли ал-Файед Дианага гавҳар ва зумралар билан безатилган баҳоси 150 минг фунт стерлинг (250 минг доллар) турадиган узук соғиқ қилган. Мухаммад ал-Файед эса угли ва бўлажак келини учун бир пайтлар Буюк Британия қироли Эдуард VIII яшаган Булан урмондаги ҳашаматли қосионани сотиб олиб, тахтлаб қўйган эди.

Долининг отаси ҳозир энг маи-

хур инглиз ва француз изқуварларини ёллаб, бу жиноятнинг сирини очишга уринаётди. Мухаммад ал-Файеднинг хатти-ҳаракатларида Англияда муносабат яхши эмас. Қиролича Дианининг онаси автомобил ҳалокати атай уюштирилган, деган гапга қучиброқ қараётди, у бундай талқин Дианининг уғиллари келажикга салбий таъсир қурсатишдан хавотирланмоқда. Қироличанин энг яқин дутонаси Роза Монктон эса ҳалокатини атай уюштирилганини ҳам, бўлажак никоҳ туйи ҳақидаги гапларни ҳам «интиқис»ликка йўлди.

Швеция радиоси мамлакатда 1997 йилнинг энг ҳурматга сазовор, таниқли кишинини аниқлаш бўйича танлов олиб борди. Танлов мутлақо қутилмаган натижа билан якунланди. Суралларнинг 80 фоизи утган йилда Швециянинг энг ҳурматли ва эътиборли кишини деб 23 ёшли медицина ҳамшираси Сара Ренгетини танилашди. Сара телевидение орқали бир неча бор чиқиб, маҳаллий касалхоналардаги ҳақиқий ахвол ҳақида ватандошларини хабардор қилган. Бир пайтлар шведлар гурурланиб гапирадиган ана шу шифо масканларида бугунги кунда мутахассислар етишмаслиги, қариялар ҳолидан тез-тез хабар олиб туришини илжожи бўлмаётганидан Саранинг

чиқишлари орқали бутун мамлакат хабардор бўлди. Жоқувар ва ўз касбининг фидойиси Сара ватандошларининг эътиборини тортди узи эътибор қозонди. Қариялар аксарият қўчилиқни ташкил этган Швецияда ижтимоий эҳтиёжларга боджетдан кам маблағ ажратилаётгани жамоатчиликда ташвиш туғдирмоқда.

Гиехвандлик Россияда чинакамига миллий иллат ва фалокат тусини олиши хавфи туғилмоқда. Россия Ички ишлар вазирлигининг маълумотларига қараганда, айни пайтда мамлакатда икки миллиондан ортиқ киши ўз-ўзидан равишда гиехванд молларни истесмол қилиб келмоқда. Ташвишли томони шундаки, наркотикларга ўрганиб қолганларнинг турдан уч қисми ёшлар, яъни 14 ёшдан 30 ёшгача бўлганлар. Россиялик мутахассислар фикрича, аср вабоси ҳисобланувчи СПИД хасталиги фоҳишабузликдан эмас, асосан гиехвандлик оқибатида кенг ейилмоқда. 1997 йил бу бедаво касалга йўлиққанлар сонин 3852 тага қупайган. Бу қурсаткич утган уч йилдаги қурсаткичдан икки баравар ортиқ. СПИДга йўлиққанларнинг 75 фоизи игна орқали томмига «дори» юборадиган наркоманлар.

Инсоният узига яратилган қулайликдан ҳаммиша ҳам оқилона фойдалана олмас экан. Масалан, уяли телефон узоғимизни яқин қилади, бироқ ушан одамлар фойдалана туриб...

Боливия пойтахти Ла-Пас шаҳри кучаларига минглаб мактаб ўқувчилари намоишчи чиқди. Болалар қуларига: «Автомобилларда уяли телефонлардан фойдаланиш таъқиқлансин», «Машина рулида утириб телефонда валақлашма!» деган шпорларни қутариб олишган.

Болаларнинг бу норозилик намоишларида шаҳар кучасида юз берган фалокат сабаб бўлди: Кармен Гомес деган бисмесмен машинасини катта тезликда ҳайлаб кетаётди, йулақда туришган уттиз чоғли болаларни уриб кетди. Оқибатда ундан опшиқ бола майиб-мажруҳликка мубтало бўлди. Икки нафар ўқувчи ҳам оғир жараҳат олди. Полициянинг ҳулосасига қура, ҳалокат Карменнинг айби билан содир бўлган: у катта тезликда кетаётди, уяли телефон орқали гаплашаман, деб автомобилни бошқара олмай қолган.

Мана, қарий ўн беш йилдан бери ҳиндистонлик Шриларха Чиллал Бхаттнинг номи машҳур

Гиннесс рекордлар китобидан тушмай келаяпти. Хуш, бу жаноб нима қаромат қурсатган экан, дерсиз. Калкуттада яшовчи 35 ёшли Бхатт таниш-билишлари унга ҳайратланиб қарашмайди, уни миллионлаб қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишади. Сабаби Бхатт чап қулининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-бурлиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқулайликлар туғдириши табиий: у ҳар қуни икки-уч соат тирноқларини локлайди. Бунинг учун уч-тўртта шаша лок кетади. Шурлик одамдай ўхшаган ҳам имконсиз-тирноқлари синиб қолишидан қучиб, доим бедор бўлиб еталади. «Хиндистон таймс» газетасининг ёзишичи, Бхатт гарчи камбағал бўлса-да, кунгли туқ. У тирноқларини бир миллион рупийга сотиб, бойиб кетмоқчи. Бироқ ҳануз харидордан дарак йук...

Қиролича Дианининг фожиали улими ҳануз сирлигича қолмоқда. Француз ва инглиз изқуварлари ҳамда тиниб-тиничмас журналистлар Диана билан боғлиқ янгиланди хабарларни тарқатиб юришиб-

«Оила шажараси» танловига

ЕЛТИ ПУШТИМНИ
БИЛИБ ОЛДИМ

Газетангизда «Оила шажараси» танлови эълон қилингандан кейин тинчим йўқолди. Дарров шажарамизни билувчи қариндош-уруғларимиз билан суҳбатлашиб етти пуштимни билиб олдим. Мана улар:

1. Отам — Турғунбой ҳожи
2. Унинг отаси — Ҳолиқул
3. Унинг отаси — Ҳамид ҳожи
4. Унинг отаси — Маҳсит ҳожи
5. Унинг отаси — Юнус ҳожи
6. Унинг отаси — Қосим чўнг
7. Унинг отаси — Райим чўнг

Жаҳонгир ҲОЛИҚОВ
Ёзёвон тумани, Сойбуйи қишлоғи

«ЕТУКЛИКНИ МЕН
ОНАДАН ТОПДИМ»

Аёл сузи гул каби тасаввурингизда фақат гузаллик изларини қолдиради. Гузаллик эса... Оллоҳ таоло дастлаб Одам Ато (А.С)ни, сунг унинг еттинчи қобургасидан Момо Ҳавони яратди. «Томошага чиққанингизда, — дейди немис файласуфи Артур Шопенгауэр, — бир нарсаси қарс этса ҳамма бирдан чалғиб, бир неча муддат ушанга қарайди. Тангри қиз болани ҳам шу тахлит яратди». Уни бетакрор гузаллик ва нафосат билан қуроллангирли.

Момо Ҳаво шайтони лаъиннинг йўлига юриб Яратганининг газабига учради. Оллоҳ уларни жаннатдан баларга қилди ва аёлга яратиб машаққатини юкледи. Шундан кейин Момо Ҳаво ва унинг аёл наслига оналикнинг бахтини инъом этди.

XX аср ҳинд мутафаккири Шри Ауробиндо умрининг охирида «Етукликни мен онадан топдим», — деган эди. Дарҳақиқат, Оллоҳ оналарни уз сифатлари билан сифатлангирли. Булар албатта нисбий тушунчалар. Бироқ, ҳар бир бола учун уз онасидан-да меҳрибонроқ, ундан-да кечиргувчи-роқ инсон топилавермакан. Эрталаб ширин уйкудан уйгонганингизда ҳамма нарсаси одатдагидек бисер, дастурхон ҳам... Фақат ҳар тонг онангизнинг қўлидан ичадиган ширин чойингизни бутун бошқа киши тайёрлаб берса одатдагидек мазали булармакан...

Истарликки, ҳаётимиз оналаримиз дамлаб берган ширин чой сингари мазали ва тотли кечсин.

Дилбар ТУРҒУНОВА

Оила ва жамият

Сабр тағи саодат

ХАЁТ
СИНОВИ

Дурпош ая турмуш уртоғи Нортожи акадан бевақт ажралиб қолди. Унинг олдида беш нафар фарзандни тарбиялаб вояга етказишдек мураккаб вазифа турарди. Айни пайтда фарзандлари ҳали ёш, қўлидан бирор иш-юмуш келмасди. Миробид туққиз, Мирзохид етти, отасининг эркатой қизи Моҳигул тўрт ёшда эди. Оиланинг кенжатай уғиллари Ҳасан-Ҳусанлар эса эндигина икки қовун пишганини қуришганди. Албатта, бир этак болани улғайтириш ёлғиз оназор учун осон эмасди. Ҳартугул эрининг ака-укалари бор экан. Оғир кунига шулар ярадилар. Қолаверса, қўни-қўшнилар ҳам қўл қовуштириб туришмади. Баҳоли қудрат ёрдам курсатишди.

Йиллар билан қувлашиб фарзандлар буйга етдилар. Ҳар бири узига муносиб касб-хунарининг эгаси бўлиб, эл-юрт хизматига шайланишди. Вақти-соати келиб оилали бўлишди. Ҳаммаси уйл-жойли бўлиб, уз-узидан қўяйган ҳолда тиниб-тинчиб кетишди. Дам олиш кунлари уғил-қизлари ва набиралари Дурпош аяни қургани келишди. Ана шунда аянинг кунгли тоғдек қутарилади, утган умрига шукроналар келтиради. Гоҳ бахтиёр дамларда бирга бўлмаган марҳум эрини эслаб гапнинг уйга ҳам толиб қоларди. Лекин набираларининг шод кулгу ва қийқириқлари ноҳуш ҳаёлларини қувиб юборади ва шунда ҳаёт унинг қўзига янада гузал туюлади.

И.РИХСИБОВ,
ТошДУ толиби

ЙИГИТНИНГ ОРИ БЎЛСИН

Яқинда Жиззах вилояти Галлаорол туманига бординида 75 ёшли отахон, иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси Исом Сафаров деган киши билан суҳбатлашиб қолдим.

— Қизим, шу газета, журнал саҳифаларида кўпинча фақат қизлар, аёллар турғисида жуда кўп-кўп гапирилади-ю лекин ҳеч йигитлар ҳақида, уларни оилага тайёрлаш, уларда мардлик, олижаноблик, лафзлилик хислатларини тарбиялаш ҳақида жуда кам қишқириб бўлади. Яқинда маҳалламизда бир ёш оила бўзилиб кетди. Сабаби, йигит онасининг гапига кириб хотинини ҳар доим уриб, дўппослаб келган. Икки норасида гулгил билан келин отасиникига кетган қўни қайтиб келмади. Ахир, уша аёл шу йигит учунгина узга хонадонда яшайди. Ҳаётнинг аччиқ-чучутига чидаб, шу эркакка суянади-ку. Аёл киши учун узга хонадонга ўрганиш, паст-баландига кўниқиб ҳеч қачон осон бўлмаган. Шундай пайтда турмуш уртоғи унга суянади бўлмаса, кўнглига қарамаса, аёл кишининг уша хонадонда яшашига на ҳожат. Бундай воқеалар жуда кўп-кўп учраб туради. Йигит киши оила

қургач, фақатгина пул топиш, оилани моддий таъминлаш билангина қаноатланмасдан, тарозининг палласини тенг босиши, яъни онасига ҳам, турмуш уртоғига ҳам бирдай муносабатда бўлиши керак. Чунки онаси уни оқ ювиб, оқ тараган энг азиз қишиси бўлса, турмуш уртоғи унинг бир умрлик дўсти, болаларининг онаси, яхши-ёмон кўнларига енида суянади бўладиган ҳамдам эканлигини доимо эсда тутиш керак. Баъзида хотинининг гапига кириб онасидан кечадиган йигитлар ҳам учраб туради. Буларнинг барисига йигитларни усиринлик даврида оқ оила қуришга тайёрлаб бормаслик, уларга гурур, ватанпарварлик деган тушунчаларни синдириб бормаслик сабабдир.

Авалло, йигит кишининг оилада уз урни, ҳурмати бўлсин. Йигитнинг ота-онаси, ака-укалари, опа-сингиллари ҳурмат қилишса, унинг оқсидан келган аёлни-келини ҳам ҳурмат қилишди. Хула-беҳудига унинг айбини қидираверишмайди. Эркак киши ҳурматга сазовор бўлиши учун бир сузи, сабр-қаноатли бўлиши керак. Онасининг ва бошқа оила аъзоларининг кўнглига йўл топа олиш билан бирга, хотинини ҳам

Мардлар қўриқлайди
ватани!

унутиб қўймаслиги лозим.

Уруш йилларида бирон йигит фронтга лойиқ қўрилмаса, у қайта-қайта ариза бериб жанг майдонига бормаса бўлмаган. Нима учун шундай бўлган деган савол туғилади. Чунки бу йигитларнинг орияти кучли бўлган. Чекинишга гурури йўл қўймаган. Ёки бунинг умуман акси бўлган Саид Аҳмаднинг «Уфқ» романидаги бир оиланинг эрка фарзанди Турсунбойни олиб қўрайлик. У фронтга жанг қилишдан қўриқиб, йўлдак қочиб, туқайзорда яшириниб юради. Номадлик, қўрқоқлиги туғайли ота-онасини ҳам уятга қўяди. Узи ҳам туқайзорда очликдан хор-зор бўлиб ўлиб кетади.

Йигитларни ҳаётга — оила қуришга тайёрлаш, уларнинг соғлом, жисмонан бақувват бўлиб вояга етишларига эътибор бериш, ватанпарварлик, миллий гурур тушунчаларини енгилданок онгига синдириб бориш биз катталар зиммасидати энг муқаддас вазифа.

Барно СУЛТОНОВА

Инсоният узига яратилган қўлайликдан ҳаммиси ҳам оқилона фойдалана олмас экан. Масалан, уяли телефон узоғимизни яқин қилади, бироқ ундан одамлар фойдалана туриб...

Боливия пойтахти Ла-Пас шаҳри кўчаларига минглаб мактаб укучилари намойишга чиқди. Болалар қўларига: «Автомобилларда уяли телефонлардан фойдаланиш таъқиқлансин!», «Машина рулида утириб телефонда валақлашма!» деган шорларни қўтариб олишган.

Болаларнинг бу норозилик намойишларига шаҳар кучасида юз берган фалокат сабаб бўлди: Кармен Гомес деган бизнесмен машинасини катта тезликда ҳайдаб кетаётди, йўлдаки туришган утгиз чоғли болаларни уриб кетди. Оқибатда ундан ошқ бола майиб-мажруҳликка мубтало бўлди. Икки нафар укучуви ҳам оғир жароҳат олди. Полициянинг ҳулосасига қўра, ҳалокат Карменнинг айби билан солиб бўлган: у катта тезликда кетаётди, уяли телефон орқали гаплашман, деб автомобилни бошқара олмай қолган.

Мана, қарийб ўн беш йилдан бери ҳиндистонлик Шридхара Чидлаб Бхаттнинг номи машҳур

Гиннесс рекордлар китобидан тушмай келатир. Хўш, бу жаноб нима қарамат қурсатган экан, дерексиз. Калкуттада яшовчи 35 ёшли Бхатт таниш-билишлари унча ҳайратланиб қарашмайди, уни миллиондаб қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-буралиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқул-қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишди. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йил

ИНСОН ҚАДРИ

Шоира, «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист», «Халқ сўзи» газетасининг катта мухбири Гулчехра Йўлдошева билан суҳбат

— Гулчехра опа, Сиз ўз ҳаётингиздан мамнунмисиз?

— Агарда «ҳаётингизда ҳафтарчилик купми ё хурсандчилик лаҳзаларингиз купми?» деб сўраганингизда, ҳаётда ҳафтарчиликни енгиб, қувончни шимириб яшаш инсон учун бахт, деб жавоб берган бўлардим. Мен ҳам қувонч, ҳам ташвишлар орасида яшайётган инсонлардан бириман.

— Қисмат деганда ҳаётингиздан нималар кечади?

— Қисмат аслида одам туғилганда унинг пешонасига ёзиб қўйилади, дейдилар. Бу гапга маълум маънода ишонаман. Чунки, қисматдан ҳеч вақт қочиб қўтила олмайсиз. Лекин, иккинчи томони ҳам борки, қисматни одам ўз ҳулқ-атвори, қилмиши билан ярати олиши мумкин. Масалан, одам жамият учун хизмат қилса, қисмати яхшилик томон олиб бораверади. Агар у дангаса, оила ва жамиятда урни йўқ бўлса, ичкилик ва гиёҳвандликка ружу қўйса, ўз қилмишига яраша қисмати узи яратади-да!

— Оилада, жамиятда (иш манзилингизда) сизнинг қадригизга етишяптими?

— Албатта! Аввало, оиламдагилар қадримга етишади. Базан иш юзасидан уйга кечикиб борсам, «Нега кеч келдингиз», «Эрта келмадингиз?» деб сўроққа тутишади. Шунингдек, уй, оиладаги оналик, бекалик юмушлари билан ушланиб қолиб, ишга кечроқ келганимда, ишхонада шунга ўхшаш дакки эшитишим мумкин. Лекин, ҳар қалай, ҳафа эмасман. Чунки

оилада вояга етган фарзандларим, турмуш уртоғим мени асосан туғри тушунишади, ардоқлашади. Ижод қилишимга қандайдир шароит яратиб беришади. Ахир, журналист ҳар сония фикрлаш билан яшайди-ку!

Ишхонада ҳам қадрим урнида. Ҳамма-ҳамма «опа-опа» деб ҳурмат қилади, маслаҳат сурашади. Узим билмаган нарса ҳақида кичик-улуг ёшдаги ҳамкасбларим маслаҳатларини аяшмайди. Энг ҳаяжонлиси, (мақтанишдан холиман) хизматим, қадрим эъзозланиб, истиқлолимизнинг олти йиллиги байрами олдидан «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист» юксак унвонига тавсия этишди. Бундан ортиқ яна нима керак, инсонга!

Руҳият иқлимлари

— «Инсон қадри» ҳақида Сизнинг фикрингиз?

— Инсон қадри — буюк тушунча. Бунинг залворини айримлар кутара олмайди. Демокриманки, бир-биримизни доим ҳам асрай олмаимиз, ҳурматимизни жойига қўймаймиз... Инсоннинг дунёга келиши билан кетиши оралиги бир қадам. Қирқ ёшдан ошгандан сунги жараён тез кечади. Шунинг учун имкон қадар бир-бирларимизни ҳурмат қилиб, узаро хабар олишиб, худо берган умрни янада узайтириб яшашимиз керак.

Суҳбатдош: Мухтор БЕК

ҚИШЛОҚ АЁЛИГА ЭЪТИБОР

Бутун мустақиллик қўлларига, дилларига, орзуларига эрк берган юртдошларимиз она қишлоқларини шинам, обод марказларга айлантирмоқдалар. Аҳолининг маънавий эҳтиёжлари учун шароитлар яратилаётти. Худди шаҳардаги каби турт мавсумда барқарор ишлайдиган, озода, одамларнинг моддий ҳамда кунгил эҳтиёжларини қондирадиган иш уринлари кўпаймоқда. Бутунги кунда қишлоқ хотин-қизлари ана шундай жойларда меҳнат қилаёттилар.

Инсон эрки унинг ҳар жиҳатдан ижод қорлигидан намоён бўлади.

Республика Меҳнат вазирлиги билан Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитаси томонидан «Қишлоқ ҳужалиғида банд бўлган хотин-қизларнинг меҳнат шароитлари ва уларнинг ижтимоий муҳофазаси» мавзусида ўтказилган конференцияда қишлоқ жойларида меҳнат қилаётган хотин-қизларнинг моддий, маънавий ҳаётига оид масалалар кўриб чиқилди.

Биз конференция иштирокчиларидан

айримларини мулоқотга тортидик.

ЗУМРАД ҲАЙИТОВА, Қумқўрғон туманидаги савдо ҳиссдорлик жамияти раиси: — Бизнинг жамиятимиз биринчи навбатда маҳсулот ишлаб чиқариш ва уни аҳолига сотиш билан шуғулланади. Жамоамизда ишловчиларнинг саксон фоиздан кўпроги хотин-қизлар, уларнинг аксарияти оилали, фарзандлари бор. Тайёрлаётган маҳсулотларимиз харидоргир. Шу сабабли, ойлик маошлар, мукофот пуллари кечиктирмай туланади, жамоамиз аъзолари моддий жиҳатдан тукис яшайдилар. Бундан ташқари уларнинг тўй, талбир, маросимларида ҳам ҳар жиҳатдан ердам кўрсатилади.

Туманимизда яшовчи ногиронлар, иқтисодий жиҳатдан қийналиб қолган еки соғлигини йўқотган оилалардан хабар олиб кумак берамиз. Шу уринда бир мулоҳаза билдирмоқчиман: бизнинг халқимиз жуда ориятли, андишали. Жула қийналиб қолган пайтларида ҳам бировга ўз муаммолари тўғрисида оғиз омайди-ганлар кўп. Шунинг учун кейинги йилларда биз моддий шароити оғир бўлган оилаларнинг утил фарзандларини бир жойга тушлаб, суннат тўйи ўтказиб бериш тажрибасидан воз кечдик. Чунки уша оила учун у бир маънавий эътилош ҳам бўлиши мумкин. Керакли маблағни ҳеч кимга билдирмай уша оилага берамиз, узлари тўй ўтказиб оладилар.

ГУЛБАҲОР ЭСОНОВА, Сарисоё тумани касалхонаси терапия бўлими мудири: — Туманимиз ҳудудининг асосий қисми тоғли ерлардан иборат, етмиш фоиз аҳоли уша жойларда яшайди. Айтиш мумкинки, ишни ташкил қилиш учун шароитимиз сал мураккаброк. Лекин кейинги йилларда, соғлом фарзандни дунёга келтиришга масъул бўлган оналарга эътибор, тиббий жиҳатдан ҳам ғамхўрлик кучайди. Қишлоқларга, участкаларга бириктирилган шифокорлар, ҳампиралар ўз вазифаларини қандай ҳам жарганликларини жиддий назорат қиламиз. Оналар ва болалар улимнинг кейинги йилларда бир қадар камайиб бораётгани кунгилмизни кутаради. Лекин хотин-қизларимизнинг ўз соғлиқларига эътиборсизлик қайфияти жуда секинлик билан узгарапти. Олис қишлоқларда яшовчи она-сингиларимиз узларига қолса, йиллаб тиббий куриклдан ўтмайдилар. Шунинг учун маълум режа асосида турли соҳа шифокорлари жойларда тиббий куриқ ўтказадилар.

ХУЛОСА УРНИДА: Узаро суҳбатда конференция иштирокчиларидан бири: «Оилада ҳам, иш жойида ҳам, жамиятда ҳам мустаҳкам урин топиш, мақсадларга эришиш аввало ҳар кимнинг узига, интилишига боғлиқ», — деди.

Ҳаётнинг абайди ҳақиқатларидан бири ҳам аслида мана шу.

Мухтарам УЛУҒОВА

КўЧА БОЛАЛАРИ

Вактинчалик ёки доимий равишда оилавий муҳитдан ажралган ёки ўз қизиқишларига йўғрилган болани бундай муҳитда қолдириб бўлмайди. У давлат томонидан алоҳида ҳимоя ва ердам кўрсатилиш ҳуқуқига эга.

«Бола ҳуқуқлари конвенцияси» (20-боб, 1-бўлим)

Уларнинг пешонасига қаровчисиз, дайди, деган сўз муҳрланган. Лотин Америкасининг ҳар бир шаҳрида сасқ юрган болакайлари учратиш мумкин. Бошпанасиз, қаровчисиз норасидалар фожеси бу ерда ижтимоий муаммага айланиб бормоқда. Бу борада Мехико шаҳри бошқаларига «ибрат» кўрсатаётти. БМТнинг маълумотларига қараганда, Мексиканинг бу пойтахт шаҳрида 13 мин нафардан зиёд дайдиб юрган болалар бор. Ҳатто маҳаллий ташкилотлар бу рақамнинг бундан икки ҳисса кўпчилигига ишора қилишмоқда. Хуллас қорин туйга-зиш илгиридан дарбадар болакайлари аниқ сони мунозарали.

Кўп болаларни бозор ва муқошишларда савдо қилаётган ҳолда, машина ойналарига аргатганда, асосий автострадаларда ҳайдовчиларга ширк томошаларини кўрсатаётганда учратиш мумкин. Ҳали болалик фаслининг бегубор лаҳзаларига тўймаган мурғак қалблар елкасига турмуш ташвишлари тушмоқда. Тирикчилик илгирчи уларни ҳар қандай қингир йўлларга бошлаётти. Ҳимоясиз, сангирб юриб, бу болакайлари бир бурда нон учун гадойлик қилишга, утирликка қўл уришга, фоҳишабозлик билан кун кўришга мажбур. Аянчлиси шундаки, қучаки дайди болаларнинг аксарияти хали 5 ёшга ҳам тулмаган. Уларнинг умр китобига бир байт

битилмай, турмуш ташвишларига ем бўлмоқда. Деярли ҳар кун Мехикога қишлоқлардан қўшлаб болалар овқат, бошпана, пул топиш — аччиқ қисмат домига тушиш учун келишмоқда. Аниқроқ қилиб айтганда, балоғат ёшига етмаган бу норасидалар қишлоқда қолган яқинларини, ота-онасини боқишга пул топиш мақсадида келади. Статистиканинг кўрсатишича, Мехикога дайдиб юрган болаларнинг 91 фоизи оилаларнинг асосий боқувчилари экан.

Суровлар шунки кўрсатганки, бундай болаларнинг 90 фоизи ота-оналари, яқинларининг уйда суқил, калтакдан, доимо зўтум остида яшашдан қучани афзал биллишган. Ҳатто қучанинг ёзлмаган айрим қонун-қоидалари яқинларининг «эркаш»ларидан дуруст эканлигини ташкиллашган.

Афеуски, дайдиликнинг қонун-қоидалари уларни жиноят қучасига олиб кирмоқда. Мехикога вояга етмаган сасқ болаларнинг 30 фоизга ақини ғиехванд моддаларни истеймол қиларкан. 10 фоизи эса фоҳишабозлик каби қабихлик билан мағтул. 3 фоизи СПИД ва таносил касалликлар билан оғриган.

Мутахассислар бу оғриқли муаммони мамлакатдаги мураккаб ижтимоий-иқтисодий вазият билан баҳолашмоқда.

Маълумотларга қараганда, мамлакат ҳокимияти, шаҳар маъмурияти мазкур муаммони бартафат этиш мақсадида жиддий дастурлар устида бош қотираяпти.

Алижон САҒАРОВ

ШАЙТОН Акс садо йўлдан оздирса

Газетанинг шу йил 6-сонида босилган «Кунгил туғиларининг юлдузлари бор» сарлавҳали мақола диққатимни тортди. Тушунаман, у ҳозир жула қийин аҳволда. Албатта, ҳаммасига ўзи айбдор, бунга ўзи ҳам икдор бўлиб турибди. Сунгги пушаймонда юрибди. Энди мулоҳаза юритайлик: Фарҳод янги уйланган йилит. Қандай қилиб у тасодиқан учраб қолган бегона аёл билан яшаб кетиши мумкин. Сира ақлим бовар қилмайди. Қолаверса, инсон тақдирини буюм эмаски, эскирганда ёки тузиганда янгисига алмаштириб кетавеггани. Ахир, Фарҳод бировнинг гулдас қизига не орзу-умидлар билан уйланган, уни бахтли қилиш масъулияти гарданига юклатилган. У бўлса, ҳоҳ-ҳавасга учибми ёки шайтон йўлдан оздирганими, ишқилиб, шунақа ношукрчиликлар қилиб юрибди.

Энди у узига нисбатан ишончини йўқотди. Биринчи гапта турмуш уртоғининг юзига тик қаролмайди. Балки у булари бўлди, деб кечириниш мумкиндир. Аммо ҳиёнатдан жароҳат тошган қалбга малҳам топила-микан?

Шаҳло ХОЛМУРОВА,
Қашқадарё вилояти,
Косон тумани

ИНСОН ҚАДРИ

Шоира, «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист», «Халқ сўзи» газетасининг катта муҳбири Гүлчехра Йўлдошева билан суҳбат

— Гүлчехра опа, Сиз ўз ҳаётингиздан мамнунмисиз?

— Агарда «ҳаётингизда ҳафтарчилик кўпми ё хурсандчилик лаҳзаларингиз кўпми?» деб сураганингизда, ҳаётда ҳафтарчиликни енгил, қувончли шимириб яшаш инсон учун бахт, деб жавоб берган бўлардим. Мен ҳам қувонч, ҳам ташвишлар орасида яшаётган инсонлардан бириман.

— Қисмат деганда ҳаётингиздан нималар кечади?

— Қисмат аслида одам туғилганда унинг пешонасига ёзиб қўйилади, дейдилар. Бу гапга маълум маънода ишонаман. Чунки, қисматдан ҳеч вақт қочиб қўтили олмайсиз. Лекин, иккинчи томони ҳам борки, қисматни одам ўз ҳуқуқ-аъво, қилмиши билан ярати олиши мумкин. Масалан, одам жамият учун хизмат қилса, қисмати яхшилик томон олиб бораверади. Агар у дангаса, оила ва жамиятда урни йўқ бўлса, ичкилик ва гиёҳвандликка ружу қўйса, ўз қилмишига яраша қисматини ўзи яратади-да!

ндликка ружу қўйса, ўз қилмишига яраша қисматини ўзи яратади-да!

— Оилада, жамиятда (иш манзилингизда) сизнинг қадрингизга етишяптими?

— Албатта! Аввало, оиламдагилар қадримга етишади. Баъзан иш юзасидан уйга кечкиб борсам, «Нега кеч келдингиз», «Эрта келмадингиз?» деб суроққа тутишади. Шунингдек, уй, оиладаги оналик, бекалик юмушлари билан ушланиб қолиб, ишга кечроқ келганимда, ишхонада шунга ухшаш дакки эшитишим мумкин. Лекин, ҳар қалай, ҳафа эмасман. Чунки

оилада вояга етган фарзандларим, турмуш уртоғим мени асосан турғи тушундилади, ардоқлашади. Ижод қилишимга қандайдир шароит яратиб беришади. Ахир, журналист ҳар сония фикрлаш билан яшайди-ку!

Ишхонада ҳам қадрим урилади. Ҳамма-ҳамма «опа-опа» деб ҳурмат қилади, маслаҳат сурашади. Узим билмаган нарса ҳақида кичик-улуг ешдаги ҳамкасбларим маслаҳатларини аяшмайди. Энг ҳаяжонлиси, (мақтанишдан холиман) хизматим, қадрим эъзозланиб, истиқлолимизнинг олти йиллиги байрами олдида «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист» юксак унвонига тавсия этишди. Бундан ортқ яна нима керак, инсонга!

Руҳият иқлимлари

— «Инсон қадри» ҳақида Сизнинг фикрингиз?

— Инсон қадри — буюк тушунча. Бунинг залворини айримлар кутара олмайди. Демокриманки, бир-биримизни доим ҳам асрай олмаймиз, ҳурматимизни жойига қўймаймиз... Инсоннинг дунёга келиши билан кетиши ораллиги бир қадам. Қирқ ёшдан ошгандан сунгги жараён тез кечади. Шунинг учун имкон қадар бир-бирларимизни ҳурмат қилиб, узаро хабар олишиб, худо берган умрни янада узайтириб яшашимиз керак.

Суҳбатдош: Мухтор БЕК

ҚИШЛОҚ АЁЛИГА ЭЪТИБОР

Бутун мустақиллик қўлларига, дилларига, орзуларига эрк берган турғишларимиз оила қишлоқларини шинам, обод марказларга айлантирмоқдалар. Аҳолининг маънавий эҳтиёжлари учун шароитлар яратилаяпти. Худди шаҳардаги каби турғи мавсумда барқарор ишлаб-диган, озода, одамларнинг моддий ҳамда кунгил эҳтиёжларини қондирадиган иш урилари қўйилмоқда. Бутунгилда қўйлаб қишлоқ хотин-қизлари ана шундай жойларда меҳнат қилаяптилар.

Инсон эрки унинг ҳар жиҳатдан ижодкорлигида намоён бўлади.

Республика Меҳнат вазирлиги билан Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитаси томонидан «Қишлоқ ҳўжайида банд бўлган хотин-қизларнинг меҳнат шароитлари ва уларнинг ижтимоий муҳофазаси» мавзусида ўтказилган конференцияда қишлоқ жойларига меҳнат қилаётган хотин-қизларнинг моддий, маънавий ҳаётига оид масалалар қўриб чиқилди.

Биз конференция иштирокчиларидан

айримларини мулоқотга тортидик.

ЗУМРАД ҲАЙИТОВА, Қумқўрган туманидаги савдо ҳиссадорлик жамияти раиси: — Бизнинг жамиятимиз биринчи навбатда маҳсулот ишлаб чиқариш ва уни аҳолига сотиш билан шўгулланади. Жамоамизда ишловчиларнинг саксон фоизидан кўпроғи хотин-қизлар, уларнинг аксарияти оилали, фарзандлари бор. Тайёрлаётган маҳсулотларимиз ҳаридорғир. Шу сабабли, ойлик маошлар, мукофот пуллари кечиктирмай туланади, жамоамиз аъзолари моддий жиҳатдан тўқис яшайдилар. Бундан ташқари уларнинг тўй, талбир, маросимларида ҳам ҳар жиҳатдан ёрдам кўрсатилади.

Туманимизда яшовчи ногиронлар, иқтисодий жиҳатдан қийналиб қолган ёки соғлигини йўқотган оилалардан хабар олиб кумак берамиз. Шу уринда бир мулоҳаза билдирмоқчиман: бизнинг халқимиз жуда ориятли, андишали. Жуда қийналиб қолган пайтларида ҳам бировга ўз муаммолари тўғрисида оғиз очмайди-диганлар кўп. Шунинг учун кейинги йилларда биз моддий шароити оғир бўлган оилаларнинг уғил фарзандларини бир жойга тушлаб, суннат тўйи ўтказиб бериш тажрибасидан воз кечдик. Чунки ушша оила учун ўз маънавий эътилош ҳам бўлиши мумкин. Керакли маблағни ҳеч кимга билдирмай ушша оилага берамиз, узлари тўй ўтказиб оладилар.

ГУЛБАҲОР ЭСОНОВА, Сарносие тумани касалхонаси терапия бўлими мудир: —Туманимиз худудининг асосий қисми тоғли ерлардан иборат, етмиш фоиз аҳоли ушша жойларда яшайди. Айтиш мумкинки, ишни ташкил қилиш учун шароитимиз сал мураккаброқ. Лекин кейинги йилларда, соғлом фарзандни дунёга келтиришга маъсул бўлган оналарга эътибор, тиббий жиҳатдан ҳам ғамхўрлик кўчади. Қишлоқларга, участкаларга бириктирилган шифокорлар, ҳамширалар ўз вазифаларини қандай бажарганликларини жиддий назорат қиламиз. Оналар ва болалар улимнинг кейинги йилларда бир қадар қамайиб бораётгани кўнгилмизни кутарайди. Лекин хотин-қизларимизнинг ўз соғлиқларига эътиборсизлик қайфияти жуда секинлик билан ўзгараётган. Олис қишлоқларда яшовчи опа-сингилларимиз уларига қолса, йиллаб тиббий қуриқдан утмайдилар. Шунинг учун маълум режа асосида турли соҳа шифокорлари жойларига тиббий қуриқ ўтказишлар.

ХУЛОСА УРНИДА: Узаро суҳбатда конференция иштирокчиларидан бири: «Оилада ҳам, иш жойида ҳам, жамиятда ҳам мустаҳкам урин топиш, максалларга ерилиш аввало ҳар кимнинг ўзига, интилишига боғлиқ», — деди.

Ҳаётнинг абалди ҳақиқатларидан бири ҳам аслида мана шу.

Мухтарама УЛУФОВА

КўЧА БОПАЛАРИ

Вақтинчалик ёки доимий равишда оилавий муҳитдан ажралган ёки ўз қизиқишларига йўғрилган болани бундай муҳитда қолдириб бўлмайди. У давлат томонидан алоҳида ҳимоя ва ёрдам кўрсатилиши ҳуқуқига эга.

«Бол ҳуқуқлари конвенцияси» (20-боб, 1-бўлим)

Уларнинг пешонасига қаровчисиз, дайди, деган ёзув муҳрданган. Лотин Америкасининг ҳар бир шаҳрида саяк юрган болакайлари учратиш мумкин. Бошпанасиз, қаровчисиз норасидалар жоғеаси бу ерда ижтимоий муаммога айланиб бормоқда. Бу борада Мехико шаҳри бошқаларига «ибрат» кўрсатаётир. БМТнинг маълумотларига қараганда, Мексиканинг бу пойтахт шаҳрида 13 мин нафардан зиёд дайдиб юрган болалар бор. Ҳатто маҳаллий ташкилотлар бу рақамнинг бундан икки ҳисса қўпчилигига ишора қилишмоқда. Хуллас қорин тўйга иш илгизига дарбадар болакайлари аниқ сон мунозарали.

Кўп болаларни бозор ва муқолишларда савдо қилаётган ҳолда, машина ойналарини артаётганда, асосий автостралларда ҳайдовчиларга ширк томошаларини кўрсатётганда учратиш мумкин. Ҳали болалик фаслининг беғубор лаҳзаларига тўйман мурғак қалблар елкасига турмуш ташвишлари тушмоқда. Тирикчилик илгиз уларни ҳар қандай кингир йўлларга бошлаётир. Ҳимоясиз, сангиб юриб, бу болакайлари бир бурда нон учун гадолик қилишга, уғирликка қўл уришга, фоҳишабозлик билан қўл қуришга мажбур. Аянгчиси шундаки, қўчаки дайди болаларнинг аксарияти ҳали 5 ёшга ҳам тулмаган. Уларнинг умр китобига бир байт

битилмай, турмуш ташвишларига ем бўлмоқда. Деярли ҳар кун Мехикога қишлоқлардан қўлаб болалар овқат, бошпана, пул топиш — аччиқ қисмат домгига тушиш учун келишмоқда. Аниқроқ қилиб айтганда, балогат ёшга етмаган бу норасидалар қишлоқда қолган ақинларини, ота-онасини боқишга пул топиш максасида келади. Статистиканинг кўрсатишича, Мехикога дайдиб юрган болаларнинг 91 фоизи оилаларининг асосий боқувчилари экан.

Суровлар шунинг кўрсатганки, бундай болаларнинг 90 фоизи ота-оналари, ақинларининг уйда суқлиш, калтақдан, доимо зўғум остида яшайдиган қўчани афзал билишган. Ҳатто қўчанинг ёзмақсиди айрим қўнун-қўндалари ақинларининг «эркалаш»ларидан дуруст эканлигини таъкидлашган.

Афсуски, дайдиликнинг қўнун-қўндалари уларни жиноят қўчасига олиб кирмоқда. Мехикогаги вояга етмаган саяк болаларнинг 30 фоизга яқини гиёҳванд моддаларни истеъмол қиларкан. 10 фоизи эса фоҳишабозлик каби қабихлик билан машғул. 3 фоизи СПИД ва таносил касалликлари билан оғриган.

Мутахассислар бу оғрикли муаммони мамлакатдаги мураккаб ижтимоий-иқтисодий вазият билан боғлашмоқда.

Маълумотларга қараганда, мамлакат ҳокимияти, шаҳар маъмурияти мазкур муаммони бартараф этиш максасида жиддий дастурлар устида бош қотираяпти.

Алижон САҲАРОВ

ШАЙТОН Акс садо йўлдан оздирса

Газетанинг шу йил 6-сонига боқилган «Кўнгил туларининг юлдузлари бор» сарлавҳали мақола диққатимни тортиди. Тушунмаман, у ҳозир жуда кийин ахволда. Албатта, ҳаммасига ўзи айбдор, бунга ўзи ҳам иқдор бўлиб турибди. Сунгги пушаймонда юрибди. Энди мулоҳаза юрттайлик: Фарҳод янги уйланган йигит. Қандай қилиб у тасодифан учраб қолган бегона аёл билан яшаб кетиши мумкин. Сира ақлим бовар қилмайди. Қолаверса, инсон тақдирини буюм эмаски, эскирганда ёки тузиганда янгисига алмаштириб кетавергани. Ахир, Фарҳод биронинг гулдэк қизига не орзу-умидлар билан уйланган, уни бахтли қилиш маъсулияти гарданига юклатилган. У бўлса, ҳоюҳавасга учибми ёки шайтон йўлдан оздирганими, ишқилиб, шунақа ношўқурчиликлар қилиб юрибди.

Энди у узига нисбатан ишончли йўқотди. Биринчи гада турмуш уртоғининг юзига тик қаролмайди. Балки у буларни бўлиб, деб кечирishi мумкин. Аммо ҳисбатдан жараҳат топан қалбга малҳам топила-микан?

Шаҳно ХОЛМУРОДОВА,
Қашқадарё вилояти,
Косон тумани

Халқимиз тарихига назар ташлайдиган бўлсак, энг қимматли аъёналар: халоллик, ростгўйлик, ор-номус, шарму-хаё, меҳру-оқибат, меҳнатсеварлик каби инсоний фазилатлар аввало оилада шаклланган.

Ислом КАРИМОВ

Онамнинг ҳикояларидан билар эдим-ки, ёшликнинг энг ширин дамлари 30-йилларнинг алғов-далғовли кунлари туфайли эрлари билан қувғинликда юртдан узокда ўтди. Алғов-далғовлар тинчигандай бўлиб, отам юртга қайтишга тайёргарлик қўра бошлайди. Кўч-кўрони билан вокзалга яқин бир хонадонда ижарада туриб, жўнаш кунлари яқинлашганда, қирчиллаган қирқ ёшида тўсатдан вафот этади. Ётай деганлариди йиқилган онам фарёидан вокзал титрайди. Уч гўдаги билан аросат ўчоғида ёнаётган онам, дадамни қабрга қўйиб, яна ортга қайтади.

Бунинг ортидан машъум уруш бошланади. Урушнинг охириги йилларини мурғак қалбим қўйиб-қўйиб эслайман.

Биз ҳам отам вафотидан кейин ёлғиз қолган она-ва болалар тирикчилик ғамидан туну-кун ғивирлар эдик. Мен ўшанда гўдак қалбим билан сездим: қумирлаган, меҳнат қилган, ишининг кўзини билган хорзор бўлмаслигини.

Қолган кўри-қутидан битта сизир сотиб олган онам уч-тўрт йилда бир молхона тўла эчки-улоқ, қўй-бузоққа эга эди.

Қашқа сизиримизнинг сут-қатиғи фақат бизнинг хонадонимизга эмас, биз ўқийдиган мактаб қошидаги болалар уйидаги етимларнинг кўпини ҳам ўлимдан сақлаб қолганлиги эсимда. Хар кун кеч-қурун бизникида кўни-қўшнлар йиғилар, фронтдан келган хатлар ўқилар, фронтга мактублар битилар, қузда кўсак чувишар, қишда танча атрофида ўтириб, фронтга

иссиқ кийимлар тайёрланар, неки бўлса баҳам қўриларди.

Хозир ҳам ўйлаб кетаман. Битта онам қандай қилиб кўпнинг кўнглини ола билган, ўзи ҳам чиноридан айрилган бева аёл эди-ку...

Сўнг жавоб топгандек бўлман. Бунинг сири онамнинг кундузлари мол-ҳоли орасида, томорқада, кечалари эса тикув машинасини ғириллатиб бедор ўтган тунларда бўлса керак. Дарвоқе, нон дедим. Маккажўхори унингнн ўзидан, кепакдан нон ёлиб бўлмас эди, уқаланиб кетарди. Онам ихтирочи бўлиб кетдилар, улар маккажўхори унга яна арпа, сули ёки бошқа нимага эга бўлсалар, ўшанинн унингдан қўшиб, хамир қорар ва бийонидек чиройли нонларни тандирдан узиб олиб, бизга берардилар. Биз болалар ариқдаги сувга иссиқ нонни оқизоқ қилиб еганларимиз хозир ҳам тушларимга кириб чиқади.

Хозирги даврда баъзи ўй бекаларининг топармон-тутармон эрлари рўзгорни озиқ-овқат билан тўлдириб юборса, гўштни саситиб, тухумни айнитиб, нонни ахлатга ағдариб, мева-чевани молга берганини, ёки шундоқкина музихонада кўланса худ тара-тиб ётганини кўрсам, нафратим ортади.

Мен юқорида чеварлик ҳақида гапирдим. Онам оилада бирор кийимини ёки нарсасини бировга тиктирмаганлар, гилам тўқишдан бировга, сўзана, палак тикшигача, тўндан тортиб, кийим-бошгача, дўппи-ю, бел-боғларгача, кўрпа-тўшақдан тортиб оддий кўйлақчага ўзлари тикар эдилар. Хатто кейинчалик ўғил невараларининг колток те-

ХОНАДОНИМ ЧАРОФОН ЭТГАН НУР

(Она ҳақида эссе)

енгиш керак?

— Ютиш керак, ўшанда ютиб чиқасан. Ўша пайтда бунинг маъносини унча тушунмаган эдим. Ҳақиқатан ҳам барча оғирликларга сабру-қаноат билан бардош берса, ҳаётда ютиб чиқиш мумкин деганлари ҳақ экан.

Хозирги даврда «Мен сендан камми?», — деган қабилида бир-бирига ён бермай, арзимган иқир-чиқирлардан тоғдек жанжал чиқариб, оилани барбод этиб, кейин пўшаймон еганлар оми? Бунинг оналарим «бир кун жанжал бўлган жойдан қирқ кун фаришталар қочади», ёки «барака-хайр учеди», дейар эдилар.

Ҳа, оналарнинг ҳар бир иши янги-янги мазмун касб этмоқда. Мен педагог олима бўлдим. Аммо ҳеч қандай дорилфунунда ўқумаган оналарим педагогика илмини менга қайтадан кашф этмоқдалар.

Менинг кайнонам ҳам худди онам сингари оқилу-доно аёл эдилар. Онам ва кайнонам портрети ётоғимизда рўпарамизда, де-ворга илиниб турибди. Хар иккиси ҳам 86 йилдан умр кўрди. Аммо бирортасининг ҳам ўшандай оғир, захматли кунларда, ажал қистаб келиб, омонатини топираётганда ҳам бирор марта ноллиганини, қийналганини пеш қилганлигини билолмайман. Бирини ёстиғи остига қўйган нина-ипи, ангишво-наси ўралган тугунчани серфарзанд, умр йўлдоши ҳаётдан эрта кўз юмиб кетган ўр-танча онага берар экан:

— Бунинг эҳтиёт қилгин, хор бўлмайсан, — дедилар.

Менга эса секингина жилмайиб:

— Худого шукур, отанг васиятини ба-жардим. Сен олима бўлдинг. Отанг доимо «мол-давлат бевафо экан, бойлиги-миз туфайли саргардон бўлдик», — дер эдилар.

Онам шундай дедилару, қўларидан ёш қалқиди ва бир нарсаси интилангандай, интиқ бўлгандай бош бурдилар... Ким била-ди, балки бу интилиш йиллар давомида эзилган, мажруҳ қалб тубида пинҳон ётган Ватанига бўлган бир соғинч, бир интилиш, бир интиқлик бўлса ажаб эмас. Хар ҳолда фарзандларидан бирининг ўз юртида эканидан бир қонқиш пайдо бўл-дими, шу бир интилишдан сўнг сокин, беозор жон таслим этдилар.

Умрим остонасидаги менга яқин, қар-дрдон икки онам бир умр хотирамда му-хрланиб қолдилар. Улар гоҳ кечалари оп-поқ либосдаги фаришта янглиг, гоҳ кун-дузлари қуёшдан, кечалари ойдан тара-лаётган нур янглиг қалбимни, хонадоним-ни нурафшон этиб туради. Бу нур била-манки, яна кўп йиллар неварачеваралар хонадонини ҳам нурафшон этади.

Лекин ўйга ботаман. Биз ҳам ана шу оналаримиз каби фарзандларимиз хона-донига шундай нур янглиг шуъла соча олармиканмиз, деган андиша мени дои-мо сўроққа тутати. Қиёмат қарзи бўлган бу бурч бизни доимо оғоҳ этиши керак, азиз замондошим!

Санобар НИШОНОВА

ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-ҚИЗЛАРИ

(факт ва рақамлар кўзгусида)

Ўзбекистон хотин-қизлари фаол меҳнат ресурсларининг 45,1 фоиз қисмини ташкил этади. 3 миллионга яқин, яъни 42 фоиз хотин-қиз ишлаб чиқариш жараёнига жалб қилинган. Саноат, қишлоқ хўжалиғи, қурилиш, алоқа, халқ таълими, соғлиқни сақлаш соҳаларининг етакчи тармоқларида хотин-қизлар меҳнат қиладилар.

Республикада олий ва ўрта махсус маълумотли мутахассисларнинг ҳар иккинчиси аёлдир. Илмий ходимларнинг 37 фоизи, шу жумладан, фан докторларининг 11 фоизи, фан номзодларининг 26 фоизи хотин-қизлардан иборат. Ўзбекистонда иккита аёл Ўзбекистон Республикаси ФАнинг ҳақиқий аъзоси, 9 аёл ФАнинг мухбир аъзосидир.

ЭҲТИРОМИМ ЧЕКСИЗ

Ўзбек аёлига эҳтиромим бекиёс. Чунки Ватан бағрининг бутлиги, келажакимизнинг саодати аёлимизга бўлган ҳурмат-эъзозга бог-лик. Лекин назаримда биз эркаклар уларнинг нозик елкасига бе-ҳад зиёд масъулиятни юклаб қўйганмиз. Аёл онамиз, рафиқа-миз, қизимиз — дунёдаги энг ар-доқли инсон.

Аёлнинг илоҳий қиёфаси ҳамиша ҳамма замонда дунё мусав-вирлари илҳомига туртки бўлган. Рафаэл, Тициан, Рембрандт каби

улуг даҳолар яратган оналар обра-зи киши вужудини ларзага солиш қудратига эга.

Онам портретини ўн йил давоми-да чиздим. Катта-кичик кўргазма-ларда бу портрет ҳамиша юқори ба-ҳо олди. Ёшим 80дан ошиб қолди-ю, лекин онамни эсласам ҳамон кўзларимга ёш қуйилиб келади...

Бу табарруқ зот олдидаги қарзни ҳеч нарса билан ўлчаб, узиб бўлмас экан.

Абдулҳак АБДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон халқ рассоми, Ўзбекистон
бадний академияси фахрий академиги

16300 дан ортиқ аёл илмий-тадқиқот муассса-лариди ишлайди. Улардан 196 таси фан докто-ри, 2916 таси фан номзодларидир.

Ўзбекистон хотин-қизларининг республика олий бошқарув органларида ҳам ўз вакиллари бор. Бош Вазир ўринбосарларидан бири, Олий Мажлиснинг инсон ҳуқуқлари бўйича вакили ҳам аёллардандир. Шунингдек, Олий Мажлиснинг де-путатларидан 19 таси аёл.

Тўрт аёл «Ўзбекистон қаҳрамони» унвонига сазовор бўлган.

Хозир Республикада 20 мингга яқин тадбир-кор аёл фаолият кўрсатмоқда.

Республика хотин-қизларининг спортни ри-вожлантиришдаги роли ҳам диққатга сазовор-дир. Улар жаҳон миқёсида ўтказиладиган мусо-бақаларда фаол иштирок этмоқдалар. Мустақил-лик йилларида Ўзбекистон Республикаси терма командаси таркибида спортнинг 29 тури бўйича 539 хотин-қиз халқаро мусобақаларда иштирок этди.

БАЙРАМДАН БОШ

Юртимизга ийманибгина кириб кел-ган баҳорий қор аралаш ёғаётган ём-ғирда-да парво қилмай оламага нафис бойичекларини сочиб ташлади...

Бугунги-эртаси байрамларга бой бу фаслнинг илк ҳафтасида Халқаро Хо-тин-қизлар кўни нишонланади. Хар бир хонадонда бу кун ўзгача бир шукўз би-лан кутиб олинади. Айниқса, бизни ду-нёга келтирган, қўйшдек меҳри билан қалбимизни нурга тўлдирган онажон-ларимиз ушбу шодиёна кунларда эъзозланадилар, улуғланадилар.

Баҳорнинг гўзал айёмида ва умуман ҳамиша аёлларга қандай муносабатда бўлиш керак, деган савол билан бир неча эркакларда мурожаат қилдик...

Жамшид ЗОКИРОВ — Ҳамза но-мидаги академик драма театрининг актери:

— Баҳор фасли билан аёлларнинг ўртасида гул билан боғланган ришта-лар бордек туюлади назаримда. Аёл — у бизнинг онамиз, умр йўлдошимиз, опа-сингилмиз, қолаверса гулдек қиз-ларимиздир. Мана байрам кўни аёл-ларга муносабат ҳақида савол бердин-гиз.

Оилада аёлга фақат байрам қўни эмас, умуман, ҳар доим эътиборда бў-лишимиз керак, деб ўйлайман. Байрам кўни яхши гапириб, қўларидан ишни

олиб, тилимиздан бол томса-ю, байрамдан бошқа кунларда ишдан ке-либ диванга чўзилиб, газета ўқис-х, ов-қат нега кечикяпти, — дея удагайла-сак... Э, йў-ў-қ, азизлар, инсониятни яратгуви бундай азиз зотларга бун-дай муносабат... жоҳилликдан ўзга на-рса эмас. Уларнинг оғирини енгил қи-либ, бошқа кунларда ҳам улар учун оз-гина вақт ажратсак, бошқа кунларда ҳам баъзан гуллар тақдим этиб турсак жуда маъқул, деб ўйлайман.

8-Март кўни барвақт туриб нонуш-та қилинажак столнинг устига чиройли гулдаста қўйиб қўйсангиз рафисқангиз-нинг ўзи ҳам гулдек очилиб кетмайдими? Мен байрам кўни қўлингн ўргил-син қилиб девзира гурчудан ош дам-лайман. Умуман, оиламиз учун кўпроқ вақт ажратишга ҳаракат қиламану, ам-мо, актёрларда шу, вақт деган нарса сал «дефицитроқ»да...

Мухаммадхон АБДУЛЛАЕВ — «Химмат» хусусий фирмасининг раҳбари, иктисодчи-математик.

— Москвада ўқиб юрган давримиз-да Ўзбекистонни — унинг байрамлари-ни каттиқ соғинардик. «Мусофир бўл-масанг — мусулмон бўлмайсан», деган гаплар тўғри эканини, ёки олган тар-биямизнинг таъсири... Умр йўлдо-шимга уйдаги ҳамма юмушларни ба-

Халқимиз тарихига назар ташлайдиган бўлсак, энг қимматли анъаналар: ҳалоллик, ростгўйлик, ор-номус, шарму-ҳаё, меҳру-оқибат, меҳнатсеварлик каби инсоний фазилатлар аввало оилада шаклланган.

Ислом КАРИМОВ

Онамнинг хикояларидан билар эдимки, ёшликнинг энг ширин дамлари 30-йилларнинг алғов-далғовли кунлари туфайли эрлари билан кувгинликда юртдан узокда ўтди. Алғов-далғовлар тинчигандай бўлиб, отам юртга қайтишга тайёргарлик қўра бошлади. Кўч-кўрони билан вокзалга яқин бир хонадонда ижарада туриб, жўнаш кунлари яқинлашганда, қирчиллаган қирқ ёшида тўсатдан вафот этади. Етай деганларида йиқилган онам фарёдидан вокзал титрайди. Уч гўдаги билан аросат ўчоғида ёнаётган онам, дадамни қабрга қўйиб, яна ортга қайтади.

Бунинг ортидан машъум уруш бошлади. Урушнинг охириг йилларини мурғак қалбим қўйиб-қўйиб эслайман.

Биз ҳам отам вафотидан кейин ёлғиз қолган ома ва болалар тирикчилик ғамидан туну-кун ғивирлар эдик. Мен ўшанда гўдак қалбим билан сездим: кимирлаган, меҳнат қилган, ишнинг кўзини билган хорзор бўлмаслигини.

Қолган кўри-қутидан битта сигир сотиб олган онам уч-тўрт йилда бир молхона тўла эчки-улоқ, қўй-бузоққа эга эди.

Қашқа сигиримизнинг сут-қатиғи фақат бизнинг хонадоннигина эмас, биз ўқийдиган мактаб қошидаги болалар уйдаги етимларнинг кўпини ҳам ўлимдан сақлаб қолганлиги эсимда. Хар кунни кеч-курин бизникида кўчи-қўшиллар йиғилар, фронтдан келган хатлар ўқилар, фронтга мактублар битилар, кузда кўсак чувишар, қишда танча атрофида ўтириб, фронтга

иссиқ кийимлар тайёрланар, неки бўлса баҳам кўриларди.

Хозир ҳам ўйлаб кетаман. Битта онам қандай қилиб кўпнинг кўнглини ола билган, ўзи ҳам чиноридан айрилган бева аёл эди-ку...

Сўнг жавоб топгандек бўламан. Бунинг сирин онамнинг кундузлари мол-ҳоли орасида, томорқада, кечалари эса тикув машинасини ғириллатиб бедор ўтган тунларда бўлса керак. Дарвоқе, нон дедим. Маккажўхори унинг ўзидан, кепакдан нон ёпиб бўлмас эди, уқаланиб кетарди. Онам ихтирочи бўлиб кетдилар, улар маккажўхори унга яна арпа, сули ёки бошқа нимага эга бўлсалар, ўшанинг ўнidan қўшиб, хамир қорар ва бинойидек чиройли нонларни тандирдан узиб олиб, бизга берардилар. Биз болалар ариқдаги сувга иссиқ нонни оқизоқ қилиб еганларимиз хозир ҳам тушларимга кириб чиқади.

Хозирги даврда баъзи уй бекаларининг топармон-тутармон эрлари рўзгорни озик-овқат билан тўлдириб юборса, гўштни саситиб, тухумни айтиб, нонни ахлатга ағдариб, мева-чевани молга берганини, ёки шундоқина музхонада қўланса хўд тартиб ётганини кўрсам, нафратим ортади.

Мен юқорида чеварлик ҳақида гапирдим. Онам оилада бирор кийимини ёки нарсасини бировга тиктирмаганлар, гилам тўқишдан бошлаб, сўзана, палак тикишгача, тўндан тортиб, кийим-бошгача, дўппи-ю, бел-боғлагача, кўрпа-тўшакдан тортиб оддий қўйлаккача ўзлари тикар эдилар. Хатто кейинчалик ўғил невараларининг копток те-

либ, ҳафтада жағини ажратиб келаверадиган пойфазаларини ҳам таъмирлаб бераверар эдилар. Бизникида қийим ҳам чиқитга чикмас эди. Қуроқ ёстиқ жилдларининг нақшин гуллари кўрпа тахмонини безар, палак, сўзана, жойнамозларнинг гуллари ўзлари чизиб тикар эдилар. Хатто, ўша кейинги йилларда оқ матонинг хар ер, хар ерига ил боғлаб, бўёққа ботириб, бизга гулли чит қўйлақ тикиб берганларини эслайман.

Мен оналаримдан халқ табобати сирларини ҳам ўрганганман. Қайнонам, набираларининг кўзига қараб, рангига қараб «совуқлиги ошибди, иссиқлик овқатга тутинг», ёки «иссиқлиги ошибди, совуқлик беринг» деб ўргатар, инсон мижози, овқатланиш қоидалари, қайси таомдан сўнг нимани ейиш, нимани ейиш мумкин эмаслигини, ил фасларига қараб таом тайёрлаш сирларини ҳам баён этар эдилар. Оналарим «Жангда бўлсанг бўлгину — ганда бўлмагин», дейишар ва ёш болалар овқат тўкиб, кир-чир бўлган кўрпачаларининг жилдини сўкиб олиб, ювиб бир зумда қавиб ташлашар эди.

Оилада онанинг юмушидек серғалва, онанинг юмушидек сермашақат иш бўлмаса керак. Ота-она ва фарзандлар ўртасида, келин-кеватлар ўртасидаги муносабатлар, келишмовчиликлар доимо бор ва бундан кейин ҳам давом этади. Шундай пайтларда сўрар эдим:

— Оиладаги оғир вазиятларни қандай

енгиш керак?

— Ютиш керак, ўшанда ютиб чиқасан. Ўша пайтда бунинг маъносини унча тушунмаган эдим. Ҳақиқатан ҳам барча оғирликларга сабру-қаноат билан бардош берса, ҳаётда ютиб чиқиш мумкин деганлари ҳақ экан.

Хозирги даврда «Мен сендан камми?», — деган қабилида бир-бирига ён бермай, аризмаган иқир-чиқирлардан тоғдек жанжал чиқариб, оилани барбод этиб, кейин пушаймон еганлар оми? Буни оналарим «бир кун жанжал бўлган жойдан қирқ кун фаришталар қочади», ёки «барақа-хайр учди», дейар эдилар.

Ха, оналарнинг хар бир иши янги-янги мазмун касб этмоқда. Мен педагог олима бўлдим. Аммо ҳеч қандай дорилфунунда ўқимаган оналарим педагогика илмини менга қайтадан кашф этмоқдалар.

Менинг қайнонам ҳам худди онам сингари оқилу-доно аёл эдилар. Онам ва қайнонам портрети ётоғимизда рўпарамизда, деворга илиниб турибди. Хар икиси ҳам 86 йилдан умр кўрди. Аммо бирортасининг ҳам ўшандай оғир, захматли кунларда, ажал қистаб келиб, омонатини топишраётганда ҳам бирор марта ноллаганини, қийналганини пеш қилганлигини билолмайман. Биринчи ёстиғи остига қўйган нина-ипи, ангишво-наси ўралган туғунчини серфарзанд, умр йўлдоши ҳаётдан эрта қўз юмиб кетган ўртанча опага берар экан:

— Бунинг ахтиёт қилгн, хор бўлмайсан, — дедилар.

Менга эса

— Худога жардим. Сен мо «мол-да-миз туфайли» эдилар.

Онам шундай қалқиди ва битик бўлгандайди, балки бу эзилган, мажбурланган Ватанига тилиш, бир Хар холда фюртида эканидими, шу беозор жон Умрим остидрдон икки охрлиниб қолди, пок либосдагидузлари кўёш лаётган нур яни нурафшонманки, яна кўхонадонини ҳам

Лекин ўйга оналаримиз здонига шунд олармиканими мо сўроққа т бу бурч бизн азиз замондо

ЭҲТИРОМИМ ЧЕКСИЗ

Ўзбек аёлга эҳтиромим бекиёс. Чунки Ватан бағрининг бутлиги, келажакимизнинг саодати аёлимизга бўлган ҳурмат-эъзозга боғлиқ. Лекин назаримда биз эркаклар уларнинг нозик елкасига беҳад зиёд масъулиятни юклаб қўйганмиз. Аёл онамиз, рафикамиз, қизимиз — дунёдаги энг ардоқли инсон.

Аёлнинг илоҳий қиёфаси ҳаммаша ҳамма замонда дунё мусавирлари илхомига туртки бўлган. Рафаэл, Тициан, Рембрандт каби

улуғ даҳолар яратган оналар образи киши вужудини ларзага солиш қудратига эга.

Онам портретини ўн йил давомида чиздим. Катта-кичик кўрғазмаларда бу портрет ҳамиша юқори баҳо олди. Ёшим 80дан ошиб қолдию, лекин онамни эсласам ҳамон кўзларимга ёш қуйилиб келади...

Бу табаррук зот олдидagi қарзни ҳеч нарса билан ўлчаб, узиб бўлмас экан.

Абдулҳақ АБДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон халқ рассоми, Ўзбекистон
бадий академияси фахрий академиги

16300 дан ортиқ аёл илмий-тадқиқот муассасаларида ишлайди. Улардан 196 таси фан доктори, 2916 таси фан номзодларидир.

Ўзбекистон хотин-қизларининг республика олий бошқарув органларида ҳам ўз вакиллари бор. Бош Вазиr ўринбосарларидан бири, Олий Махлиснинг инсон ҳуқуқлари бўйича вакили ҳам аёллардандир. Шунингдек, Олий Махлиснинг депутатларидан 19 таси аёл.

Тўрт аёл «Ўзбекистон қаҳрамони» унвонига сазовор бўлган.

Хозир Республикада 20 мингга яқин тадбиркор аёл фаолият кўрсатмоқда.

Республика хотин-қизларининг спортни ривожлантиришдаги роли ҳам диққатга сазовордир. Улар жаҳон миқёсида ўтказиладиган мусобақаларда фаол иштирок этмоқдалар. Мустақиллик йилларида Ўзбекистон Республикаси терма командаси таркибида спортнинг 29 тури бўйича 539 хотин-қиз халқаро мусобақаларда иштирок этди.

ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-ҚИЗЛАРИ

(факт ва рақамлар кўзгусида)

Ўзбекистон хотин-қизлари фаол меҳнат ресурсларининг 45,1 фоиз қисмини ташкил этади. 3 миллионга яқин, яъни 42 фоиз хотин-қиз ишлаб чиқариш жараёнига жалб қилинган. Саноат, қишлоқ хўжалиги, қурилиш, алоқа, халқ таълими, соғлиқни сақлаш соҳаларининг етакчи тармоқларида хотин-қизлар меҳнат қиладилар.

Республикада олий ва ўрта махсус маълумотли мутахассисларнинг хар иккинчиси аёлдир. Илмий ходимларнинг 37 фоизи, шу жумладан, фан докторларининг 11 фоизи, фан номзодларининг 26 фоизи хотин-қизлардан иборат. Ўзбекистонда иккита аёл Ўзбекистон Республикаси ФАнинг ҳақиқий аъзоси, 9 аёл ФАнинг мухбир аъзосидир.

БАЙРАМДА

Юртимизга ийманибгина кириб келган баҳорой қор аралаш ёғаётган ёмғирга-да парво қилмай оламга нафис бойичеакларини сочиб ташлади...

Бугунги-эртаси байрамларга бой бу фаслнинг илк ҳафтасида Халқаро Хотин-қизлар кунини нишонланади. Хар бир хонадонда бу кун ўзгача бир шукҳ билан кутиб олинади. Айниқса, бизни дунёга келтирган, қуёшдек меҳри билан қалбимизни нурга тўлдирган онажонларимиз ушбу шодиёна кунларда эъзозланадилар, улуғланадилар.

Баҳорнинг гўзал айёмида ва умуман ҳаммаша аёлларга қандай муносабатда бўлиш керак, деган савол билан бир неча эркакларга мурожаат қилдик...

Жамшид ЗОКИРОВ — Ҳамза номидаги академик драма театрининг актери:

— Баҳор фасли билан аёлларнинг ўртасида гул билан боғланган ришталар бордек туюлади назаримда. Аёл — у бизнинг онамиз, умр йўлдошимиз, опа-сингилмиз, қолаверса гулдек қизларимиздир. Мана байрам кунини аёлларга муносабат ҳақида савол бердимиз.

Оилада аёлга фақат байрам кунини эмас, умуман, хар доим эътиборда бўлишимиз керак, деб ўйлайман. Байрам кунини яхши гапириб, қўлларидан ишни

олиб, тили байрамдан билиб диванга қат нега келсак... Э, йў, яратувчи бундай муносабат эмас. Улиб, бошқа гина вақт а ҳам баъзан жуда маъқул

8-Март к та қилинажа гулдаста қўйнинг ўзи ҳамми? Мен б син қилиб длайман. Уму вақт ажратим, актёрлар сал «дефиц

Мухамм «Ҳиммат» раббари, и — Москвада Ўзбекистонда қаттиқ со масанг — му гаплар тўғри биямизнинг шимига уйда

ТАН НУР

а эса секингина жилмайиб:

одога шукур, отанг васиятини ба-
сен олма бўлдинг. Отанг дои-
р-давлат бевафо экан, бойлиги-
байли саргардон бўлди», — дер

шундай дедилару, кўзларидан ёш
ва бир нарсаси интилгандай, ин-
гандай бош бурдилар... Ким била-
ки бу интилиш йиллар давомида
мажруҳ қалб тубида пинхон ёт-
ганига бўлган бир соғинч, бир ин-
бир интиқлик бўлса ажаб эмас.
да фарзандларидан бирининг ўз
эканидан бир қониқш пайдо бўл-
шу бир интилишдан сўнг соқинг.

жон таслим этдилар.
им остонасиди менга яқин, қа-
кини онам бир умр хотирамда му-
қолдилар. Улар гоҳ кечалари оп-
сондаги фаршга янглиг, гоҳ кун-
куёшдан, кечалари ойдан тара-
нур янглиг қалбимни, хонадоним-
фшон этиб туради. Бу нур била-
яна кўп йиллар невар-чеваралар
ини ҳам нурафшон этади.

ни ўйга ботаман. Биз ҳам ана шу
имиз каби фарзандларимиз хона-
шундай нур янглиг шуъла соча
ганмиз, деган андиша мени дои-
ққа тутди. Қиёмат қарзи бўлган
бизни доимо огоҳ этиши керак,
мондошим!

Санобар НИШОНОВА

АН БОШҚА КУНЛАР ҲАМ...

илимиздан бол томса-ю,
ан бошқа кунларда ишдан ке-
нга чўзилиб, газета ўқиш, ов-
кечякпоти, — дея ўдағайла-
йў-ў-қ, азизлар, инсониятни
и бундай азиз зотларга бун-
сабат... жохилликдан ўзга нар-
Уларнинг оғирини енгил қи-
қа кунларда ҳам улар учун оз-
т ажратсак, бошқа кунларда
ан гуллар тақдим этиб турсак
акул, деб ўйлайман.
т кўни барвақт туриб нонуш-
ажак столнинг устига чиройли
қўйиб қўйсангиз рафкангиз-
хам гулдек очилиб кетмайдик.
байрам кўни қўлинг ўргил-
б девзира гурӯҳдан ош дам-
умуман, оиламиз учун кўпроқ
этишга ҳаракат қиламану, ам-
ларда шу, вақт деган нарсани
ицтироқ...да...

Имоджон АБДУЛЛАЕВ —
г хусусий фирмасининг
иктисодчи-математик.
квада ўқиб юрган давримиз-
истонни — унинг байрамлари-
соғинардик. «Мусофир бўл-
муслмон бўлмайсан», деган
ғри эканим, ёғи олган тар-
н таъсирими... Умр йўдо-
даги ҳамма юмушларни ба-

равар бажаришга ёрдам берганман. Шу
ишни аёл қилиши керак, буниси эр-
қакнинг иши деганман. Баъзилар
ўйлаганидек бу билан эркакнинг оила
бошлиғи деган «уновони»га асло путур
етмайди! Аксинча, ўртадаги меҳру-оки-
бат мустаҳкамлана бораверади. Илг-
рилари мана шундай қувончли кунлар-
да ўз қўлим билан ош дамлаб берар-
дим, ҳозир бунинг илоҳи йўқ! Нега
дейсизми? Қўли гул пазанда келин
олганимиздан буюн ошхонадан мен ҳам,
рафикам ҳам «сургун» қилинганмиз.
Биз истаган таомни бир зумда тайёр
қилиб олиб келади.

Зикиржон ЭГАМБЕРДИЕВ — **хал-**
қаро йўналишлар бўйича катнайдиган
юк машинасининг ҳайдовчиси:

8-Март кўни баъзи эркаклар учун
ташвиш билан ўтадиган кун бўлса мен
учун жуда катта ва қувончли байрам.
Очилини айтиш керакки, ўша кун паз-
зандалигимни кўрсатишга имкон топи-
лади-да. Аёллар у ёқда қолиб ўзим гул-
гул очилиб кетаман. Бир кун аввал
анвои гуллардан олиб келиб (хотиним
билан қизимга) уларни яшириб қўяман.
Эрталаб улар хали ўйгонмасдан гул-
ларни совғалар билан ётоқхоналари-
даг тумбалари устига қўйиб қўяман.
Байрам столига эса ўзим ўйлаб топган
таомни тайёрлайман. Яъни, янги ба-

«Сўзхотин» сўзи — «булут» де-
гани. Булутнинг кўланкаси майдон-
дек келади-да. Ахир, булут ёғди-
ради-да ёмғирни... Ажаб, еру кўк-
ни яшнатиб юборадиган, бугдой-
арпаларни бош торттирадиган ём-
ғирли булутга менгашади, а, аёл-
ни? Шошманг, ёмғир ёғишдан
олдин булутлар ичида бўладиган
қалдин-қулдиннинг номи нима?
Момақалдирик, Момагулдирик.

Нега энди уни, масалан, Ота-
қалдирик ёки шунга яқин бир сўз
ила аташмаган экан? Ёхуд айти
шу кунларда ўсиб чиқадиган Чуч-
момони эсланг. Ҳатто Ойни ҳам —
Оймомо деймиз-а?

Қаранг, тилимизга — бизнинг ми-
нг-миг йиллик бойлигимиз, муома-
мала куралимиз, пироварди, ўзлги-
мизни акс эттирувчи ягона қадрия-
тимизга ҳам сингиб кетган-а бу —
Аёл сўзининг турли-туман шакллари,
мажозлари!

Демак, қақалоқнинг илк сўзи «она,
ая, эна» бўлганидек миллатнинг —
халқнинг ҳам тили ўша сирли, му-
қаддас сўзлар билан чиққан экан!

Ана ўша мозийга жиндак саёхат
қилсак, Аёл зотиға муносабатнинг
ажабтовур шакллари кўрамиз, тўғ-
рироғи, Уни улуғлашнинг ўзига хос
рамзларини кўрамиз: сир эмас, ло
илоҳа иллолоху Муҳаммадун расулол-
лох, Исломиятга киришимиздан бу-
рун ҳам не сир синаот, ақл бовар
бир муносабатлар оқрасида, ҳа-ҳа,
Бош онамиз — Момаҳоҳо бўлганини
билмаган чоғларимизда ҳам бобою
бобоқалонларимиз Аёл ҳурматиини ўр-
нига қўя билганлар. Яъни, масалан,
ўтпарастлик динига топинган чоғла-
римизда деярли ҳар бир хонадонни-
нг тўрида лойдан ясаб ҳумдонда пи-
шитилган Аёл ҳайкали турган. Ҳа, Ўзи
кечирсин, уни — Хотинқудо, деб ата-
ганлар ва унга сиғинганлар. Чунки
уни — Аёлни яратувчилик, тириклик-
ни давом эттиргувчи муқаддас зот
деб билганлар. Барча тирик мавжу-
доту махлуқотни тўйдиргувчи,
кийинтиргувчи Тупроқни-Ерни ҳам
Аёлга менгзаб, Она-ер, деб атаган-
лар. О, ўтпарастликнинг муқаддас ки-
тоби саналиш Авестода Аёл зотиға
бағишланган сон-саноксиз бағиш-
ловлар бор. Ҳатто асарнинг кўпчи-
лиқ боблари Хотин-Ер шаънига
айтилган мадҳиялар билан бошлана-

АЁМЛАР КУНИ

Қутлов

ди. Во, ажаб, тили ҳам — Онатил,
деб атаймиз-а?

Шуни унутмаслик керакки, Аёл зо-
тиға бўлган бу хилдаги муносабат
бошқа халқлар, бошқа қавмларга ҳам
мутлақо хосдир.

Балки шунинг учун ҳам Хотин-қиз-
лар кунини - ХАЛҚАРО хотин-қизлар
кунини, деб атаймиз.

Агар 1910 йили Дониёнинг пойтах-
ти Копенгаген шаҳрида ушбу — 8 Мар-
т кунини ана шундай — Халқаро жа-
ми хотин-қизларнинг байрам кунини,
деб эълон қилинмаганда, шубҳасиз,
бошқа бир ажойиб кун шундай
байрамга муносиб топиладди. Бирок
асримизнинг бошида шу байрамни
нишонлашга қарор қилинган экан,
демак, унинг ташкилотчилари ўша
давргача бўлган вақт давомида шун-
дай расмий айём кунини таъсис этиш
эҳтиёжини яхши билганлар.

Бу эҳтиёж — Аёл қавмига бўлган
муносабатда нималарда кўриниб ке-
ларди? Шубҳасиз, Ғарб мамлакат-
ларида, Шарқнинг ҳам айрим ми-
нақаларида, албатта, Аёлнинг сиёсий,
иқтисодий ва ижтимоий ҳуқуқларини
Эркақларга нисбатан бирмунча
камлигиде, бу ҳуқуқларнинг оврупо-
ча ташбеҳ билан айтсак, «дискримина-
ция» қилинишида кўринарди: ай-
рим мамлакатларда, ҳатто, ҳанузга-
ча аёлларнинг сайловга қатнашиш ҳу-
қуқлари тан олинмайдик, бажарган
хизматларига муносиб ҳақ тўлан-
майдик, уларни давлатни бошқариш
ишларига нолойик, деб билишарди...
Бу, албатта, истисно ҳолдирик, вақ-
ти келиб, маънавий тақомил тақозо-
сида бартараф этилади...

Шу тобда ўзимизнинг мозийга яна
бир нигоҳ ташлагимиз келади:
маълумдирки, хусусан, туркий халқ-
ларда аёллар эркақлар билан қадим-
қадимдан тенг туриб меҳнат қилган-
лари, ҳуқуқда ҳам тенг бўлганлари,
ҳатто бутун бошли салтанатларни
бошқарганларини яхши биламиз. Од-
дий мисол, Темур бобомизнинг аёл-
лари Бибиҳоним онамизни эсланг.
Ахир, Жаҳонгир бобо сафарда бўл-
ган чоғларида бутун бошли империя-
ни идора этишда бош бўлганлар-ку
у киши? Ёхуд Нодира Бегимни эс-
ланг: Умархондан кейин хонлиқни
бошқаришда бош-қош бўлганлар...
Во ажаб, Бобурирзо ҳазратлари кўп
ўтмишдошу зурёдларидан чиқмиш

юрт эгаларининг Аёл бобидаги
фиқрини мана қандоқ ифода эт-
ганлар:

Мен — шоҳдурмен,
Ва лек сенга қулдурмен...

Ҳа, аксари туркий маликалар
Давлатни бошқаришда бевосита
иштирок этганлар. Яна муҳим бир
факт: мозийда (ҳамон кўп ўлкала-
римизда шу одат бор) туркий қавм
аёллари ҳеч қачон юзларини яши-
рмаганлар, парда-чачвон тутмаган-
лар. (Бу одат кейинчалик қибор ои-
лаларида урфга кириб тарқалган).

Биз Аёлларимизнинг — инсон-
нинг энг муҳим ҳуқуқи — Сиёсат
бобидаги маъқелари ҳақида сўз-
лайдиган бўлсак, мозийга — Тўма-
рис Хотунгача боришимиз мумкин
ва бугунги кунимизгача давлатни
бошқаришда иштирок этган талай
зукко, донишманд Аёлларимизни
эслашимиз мумкин. Бу гапларни
айни ижтимоий тенглик ҳуқуқи бо-
расида ҳам баралла сўзласак ар-
зийди: биздан Октябр тўнтариши-
гача бешта-ўнча эмас, балки ўт-
тиздан ортиқ машхур шоирлар
чиқганини биламиз ва бугунги кун-
да ҳам уларнинг издошларини кў-
риб турибмиз; қатор-қатор олимла-
римиз ҳақида ҳам фахр билан
сўзласак, арзийди...

8 Март — Халқаро хотин-қизлар
кунини, ушбу кунни байрам деб ни-
шонлашга замин бўлган ҳуқуқий са-
баблар ҳақидаги гапларимизни
мухтасар қилиб, шу гузал айёмда
Мустақиллик ёғдуларимизга қараб,
қўлиб, табассум қилиб, сўзлашга
лабларини жуфтлаб турган дилбар
аёлларимизга, пири бадавлат мо-
лоларимизга, меҳрибон-болоҳон
оналаримизга боқиб, кўпдан-кўп
илик, фараҳли ва фахрли сўзларни
айтишни истаймиз! Таърифлашни,
чексиз-чегарасиз миннатдорчилик-
лар билдиришни истаймиз. Сиз
борсиз - биз бормиз, дегимиз ке-
лади.

Биз сизга бош эгамиз Мома ҳа-
во авлодлари! Азиз оналаримиз,
опа-сингилларимиз, донишманд
момоларимиз ва жуфти ҳалолла-
римиз! Сизлар қаршингизда — қўл-
ларимиз кўксимизда!

Шукур ХОЛМИРЗАЕВ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

маъқул. Аммо, биз ишни, уй-
рўзгор ташвишларини баҳона
қилиб бунга парво қилмаймиз-
да. Оила аёл билан обод,
орапта. Аёли бор уйнинг чироғи
ёниқ дея бекорга айтишма-
ган-ку! Мен доимо қўлиб ту-
радиган оналарнинг, қизалоқ-
ларнинг суратини олишни ях-
ши кўраман. Уларнинг чеҳра-
сини шод қўришни истаيمان.
Гап совғада эмасу, лекин ҳар
қалай бирон чиройли совға ҳар
бир аёлга ёқса керак. Байрам-
да оиланг учун қўлингдан кел-
са яхши овқат пиширишга ни-
ма етсин, мен.. қайнатма шўр-
ва тайёрлайман. Сабаби, унга
сувни кўпроқ қўйиб телевизор
қўриб ўтирса ҳам бўлади, ошга
ўхшаб тағига олиб кетмайдик-
да...

Мана азизлар!

Байрам баҳонаси эркақла-
римизнинг аёллар байрамига,
аёлларга бўлган муносабатла-
ри ҳақида бир чимдим бўлса-
да билиб олдингиз.

Биз истардикки, бу тўрт кун-
лик дунёда аёлларимизга эъти-
бор байрамдан бошқа кунлар-
да ҳам худди байрамдагидек
бўлса...

Басира САЙИДИ АЛИ

ТАН НУР

га эса секингина жилмайиб:
«Удого шукур, отанг васиятини ба-
и. Сен олима бўлдинг. Отанг дои-
ол-давлат бевафо экан, бойлиги-
файли саргардон бўлди», — дер

м шундай дедилару, кўзларидан ёш
и ва бир нарсага интилгандай, ин-
гандай бош бурдилар... Ким била-
ки бу интилиш йиллар давомида
и, мажруҳ қалб тубида пинхон ёт-
ганига бўлган бир соғинч, бир ин-
бир интиқлик бўлса ажаб эмас.
ида фарзандларидан бирининг ўз
эканидан бир қониқш пайдо бўл-
шу бир интиқлидан сўнг соқин,
жон таслим этдилар.

им оstonасидаги менга яқин, қа-
лики онам бир умр хотирамда му-
б қолдилар. Улар гоҳ кечалари оп-
босдаги фаршда янглиғ, гоҳ кун-
и кўшдан, кечалари ойдан тара-
нур янглиғ қалбини, хонадоним-
фшон этиб туради. Бу нур била-
яна кўп йиллар неварачеваралар
ини ҳам нурафшон этади.

и уйга ботаман. Биз ҳам ана шу
имиз каби фарзандларимиз хона-
шундай нур янглиғ шуъла соча-
анмиз, деган андиша мени дои-
ққа тутди. Қиёмат қарзи бўлган
бизни доимо огоҳ этиши керак,
мондошим!

Санобар НИШОНОВА

Аёллар куни...

Бу кун шундай бир кун бўлиб
қолдики, шундоқ қарасанг, минг-
лаб сохибжамоллар, норасида қи-
залоқлар, пири бадавлат мома-
лару азиз онахонларнинг гўзал,
нуроний, мамнун чехраларига кўз-
иғ тушарди. Қарчанд турмуш
юмушлари ила банд, вақти зик ва
уйин-кулгига хуши йўқ бўлган бу
зот вакилларида ҳам шу кутлуг
айём онларида камида бир хор-
гин табассуми, бир нурли нигоҳ-
ни, бир ширин сўз учун жуфтлан-
ган лабларини кўрасан киши ва
шoir айтганидай:

**Кўйир рўзгор гамини,
Тўлдирамиз камини.
Кел, терайлик бойчечак,
Бир кун бўлайлик гўдак...**
дегинг келади.

Дарвоқе, олис қирларда бойче-
чаклар очилди. Кечагина Рамазон
айтиб юрган болажонларимиз бу-
гун Бойчечак кўшигини куйлаётир.
Эрта-индин Наврўз келади. Ажа-
бо, энг азиз ва ёқимтой байрам-
ларимиз айтии кўламага тўғри ке-
лар экан-да? Энг кўп маросим
қўшиқларимиз ҳам шу фаслда
айтилмайдими?

**Сўзхотин, сўзма хотин,
Қўланкаси майдон хотин.
Ёмғир ёгсин, ҳўл бўлсин,
Еру жаҳон кўл бўлсин,
Арпа-бугдой бош тортсин,
Кайвонилар ош тортсин...**

Қизик, кўлам билан боғлиқ
деярли барча қўшиқларимиз аёл
зотиға аталган, бағишланган ёхуд
бошқа бир рамзий йўсинда унга
қилинган муружаат бўлиб чиқади.

АЁЛЛАР КУНИ

Қутлов

«Сўзхотин» сўзи — «булут» де-
гани. Булутнинг қўланкаси майдон-
дек келади-да. Ахир, булут ёғди-
ради-да ёмғирни... Ажаб, еру кў-
ни яшнатиб юборадиган, бугдой-
арпаларни бош тортирадиган ём-
ғирли булутга менгашади, а, аёл-
ни? Шошманг, ёмғир ёғишидан
олдин булутлар ичида бўладиган
қалдир-қулдирнинг номи нима?
Момақалдирик, Момагулдирик.

Нега энди уни, масалан, Ота-
қалдирик ёки шунга яқин бир сўз
ила аташмаган экан? Ёхуд айти
шу кунларда ўсиб чиқадиған Чуч-
момони эсланг. Ҳатто Ойни ҳам —
Оймомо деймиз-а?

Қаранг, тилимизга — бизнинг ми-
нг-минг йиллик бойлигимиз, муома-
мала кулолимиз, пироварди, ўзлиги-
мизни акс эттирувчи ягона қадрия-
тимизга ҳам сингиб кетган-а бу —
Аёл сўзининг турли-туман шакллари,
мажозлари!

Демак, қалоқнинг илк сўзи «она,
ая, эна» бўлганидек миллатнинг —
халқнинг ҳам тили ўша сири, му-
қаддас сўзлар билан чиқкан экан!

Ана ўша мозийга жиндак саёҳат
қилсак, Аёл зотиға муносабатинг
ажабтовур шакллари ни кўрамиз, тўғ-
рироғи, Уни улуглашнинг ўзига хос
рамзларини кўрамиз: сир эмас, ло
илоҳа иллоҳу Муҳаммадун расулуло-
лох, Исломиятга киришимиздан бу-
рун ҳам не сири синоат, ақл бовар
бир муносабатлар орқасида, ҳа-ҳа,
Бош онамиз — Момоҳово бўлганини
билмаган чоғларимизда ҳам бобою
бобокалонларимиз Аёл хурматини ўр-
нига қўя билганлар. Яъни, масалан,
ўтпарастлик динига топинган чоғла-
римизда деярли ҳар бир хонадон-
нинг түрида лойдан ясаб хумдонда пи-
шитилган Аёл ҳайкали турган. Ҳа, Ўзи
кечирсин, уни — Хотинхудо, деб ата-
ганлар ва унга сийганлар. Чунки
уни — Аёлни яратувчилик, тириклик-
ни давом эттиргувчи муқаддас зот
деб билганлар. Барча тирик мавжу-
доту махлуқотни тўйдиргувчи,
кийинтиргувчи Тупроқни-Ерни ҳам
Аёлга менгзаб, Она-ер, деб атаган-
лар. О, ўтпарастликнинг муқаддас ки-
тоби саналмиш Авестода Аёл зотиға
бағишланган сон-саноксиз бағиш-
ловлар бор. Ҳатто асарнинг кўпчи-
лик боблари Хотин-Ер шаъниға
айтилган мадҳиялар билан бошлана-

ди. Во, ажаб, тилни ҳам — Онатил,
деб атаймиз-а?

Шуни унутмаслик керакки, Аёл зо-
тиға бўлган бу хилдаги муносабат
бошқа халқлар, бошқа қавмларга ҳам
мутлақо хосдир.

Балки шунинг учун ҳам Хотин-қиз-
лар кунини - ХАЛҚАРО хотин-қизлар
куни, деб атаймиз.

Агар 1910 йили Дониёнинг пойтах-
ти Копенгаген шаҳрида ушбу — 8 Мар-
т кунини ана шундай — Халқаро жа-
ми хотин-қизларнинг байрам куни,
деб эълон қилинмаганда, шубҳасиз,
бошқа бир ажойиб кун шундай
байрамга муносиб топиладир. Бироқ
асримизнинг бошида шу байрамни
нишонлашга қарор қилинган экан,
демак, унинг ташкилотчилари ўша
давргача бўлган вақт давомида шун-
дай расмий айём кунини таъсис этиш
эҳтиёжини яхши билганлар.

Бу эҳтиёж — Аёл қавмига бўлган
муносабатда нималарда кўришиб ке-
ларди? Шубҳасиз, Ғарб мамлакат-
ларида, Шарқнинг ҳам айрим ми-
нақаларида, албатта, Аёлнинг сиёсий,
иқтисодий ва ижтимоий ҳуқуқлари-
нинг Эркақларга нисбатан бирмунча
камиллиги, бу ҳуқуқларнинг овурупо-
ча ташбеҳ билан айтсак, «дискримина-
ция» қилинишида кўринарди: ай-
рим мамлакатларда, ҳатто, ханузга-
ча аёлларнинг сайловга қатнашиш ҳу-
қуқлари тан олинмаиди, бажарган
хизматларига муносиб ҳақ тўлан-
маиди, уларни давлатни бошқариш
ишларига нолойик, деб билишадилар...
Бу, албатта, истисно ҳолдирик, вақ-
ти келиб, маънавий тақомил тақозо-
сида бартараф этиладилар...

Шу тобда ўзимизнинг мозийга яна
бир нигоҳ ташлагимиз келади:
маълумдирик, хусусан, туркий халқ-
ларда аёллар эркақлар билан қадим-
қадимдан тенг туриб меҳнат қилган-
лари, ҳуқуқда ҳам тенг бўлганлари,
ҳатто бутун бошли салтанатларни
бошқарганларини яхши биламиз. Од-
дий мисол, Темур бобомизнинг аёл-
лари Бийхоним онамизни эсланг.
Ахир, Жаҳонгир бобо сафарда бўл-
ган чоғларида бутун бошли империя-
ни идора этишда бош бўлганлар-ку
у киши? Ёхуд Нодира Бегимни эс-
ланг: Умархондан кейин хонлиқни
бошқаришда бош-қош бўлганлар...
Во ажаб, Бобурмирзо ҳазратлари кўп
ўтмишдошу зурёдларидан чиқмиш

юрт эгаларининг Аёл бобидаги
фикрини мана қандоқ ифода эт-
ганлар:

Мен — шоҳдурмен,
Ва лек сенга қулдурмен...

Ҳа, акаси! туркий маликалар
Давлатни бошқаришда бевосита
иштирок этганлар. Яна муҳим бир
факт: мозийда (ҳамон кўп ўлкала-
римизда шу одат бор) туркий қавм
аёллари ҳеч қачон юзларини яшири-
маганлар, парда-чачвон тутмаган-
лар. (Бу одат кейинчалик кибор ои-
лаларида урфга қайти тарқалган).

Биз Аёлларимизнинг — инсон-
нинг энг муҳим ҳуқуқи — Сиёсат
бобидаги маъқелари ҳақида сўз-
лайдиган бўлсак, мозийга — Тўма-
рис Хотунгача боришимиз мумкин
ва бугунги кунимизгача давлатни
бошқаришда иштирок этган талай
зукко, донишманд Аёлларимизни
эслашимиз мумкин. Бу гапларни
айни ижтимоий тенглик ҳуқуқи бо-
расида ҳам баралла сўзласак ар-
зийди: биздан Октябр тўнтариши-
гача бешта-ўнта эмас, балки ўт-
тиздан ортиқ машхур шоирлар
чиққанини биламиз ва бугунги кун-
да ҳам уларнинг издошларини кў-
риб турибмиз; қатор-қатор олима-
ларимиз ҳақида ҳам фахр билан
сўзласак, арзийди...

8 Март — Халқаро хотин-қизлар
куни, ушбу кунни байрам деб ни-
шонлашга замин бўлган ҳуқуқий са-
баблар ҳақидаги гапларимизни
мухтасар қилиб, шу гўзал айёмда
Мустақиллик ёғдуларимизга қараб,
қулиб, табассум қилиб, сўзлашга
лабларини жуфтлаб турган дилбар
аёлларимизга, пири бадавлат мо-
моларимизга, меҳрибон-болажон
оналаримизга боқиб, кўпдан-кўп
илик, фараҳли ва фахрли сўзларни
айтишни истаймиз! Таърифлашни,
чексиз-чегарасиз миннатдорчилик-
лар билдиришни истаймиз. Сиз
борсиз - биз бормиз, дегимиз ке-
лади.

Биз сизга бош эгамиз Момо ҳа-
во авлодлари! Азиз оналаримиз,
опа-сингилларимиз, донишманд
момоларимиз ва жуфти ҳалолла-
римиз! Сизлар қаршингизда — қўл-
ларимиз кўксимизда!

Шукур ХОЛМИРЗАЕВ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

АН БОШҚА КУНЛАР ҲАМ...

илимиздан бол томса-ю,
ан бошқа кунларда ишдан ке-
нга қўзилиб, газета ўқиса, ов-
кечиқяпти, — дея ўдағайла-
й-ў-к, азизлар, инсониятни
и бундай азиз зотларга бун-
сабат... жоҳилликдан ўзга нар-
Уларнинг оғирини енгил қи-
қа кунларда ҳам улар учун оз-
т ажратсак, бошқа кунларда
ан гуллар тақдим этиб турсак
кўл, деб уйлайман.

т кунни барвақт туриб нонуш-
ажак столнинг устига чиройли
қўйиб қўйсангиз рафикангиз-
ҳам гулдек очилиб кетмайдилар.
байрам куни қўлинг ўргил-
б девзира гуручдан ош дам-
Умуман, оиламиз учун кўпроқ
атишга ҳаракат қиламану, ам-
ларда шу, вақт деган нарса
ичитроқ-да...

Имдиржон АБДУЛЛАЕВ —
г **хусусий фирмасининг**
иктисодчи-математик.

квада ўқиб юрган давримиз-
истонини — унинг байрамлари-
соғинардик. «Мусофир бўл-
мусулмон бўлмайсан», деган
ғри эканим, ёғи олган тар-
нг таъсирими... Умр йўлдо-
даги ҳамма юмушларни ба-

равар бажаришга ёрдам берганман. Шу
ишни аёл қилиши керак, буниси эр-
какнинг иши демаганман. Баъзилар
уйлаганидек бу билан эркакнинг оила
бошлиғи деган «уновони»га асло путур
етмайдилар! Аксинча, ўртадаги меҳру-оқи-
бат мустаҳкамлана бораверади. Илг-
рилари мана шундай қувончли кунлар-
да ўз қўлим билан ош дамлаб берар-
дим, ҳозир бунинг илоҳи йўқ! Нега
дейсизми? Қўли гул пазанда келин ол-
ганимиздан буён ошхонадан мен ҳам,
рафикам ҳам «сурғун» қилинганмиз.
Биз истаган таомни бир зумда тайёр
қилиб олиб келади.

Закрижон ЭГАМБЕРДИЕВ — **халқ-
қаро йўналишлар бўйича қатнайдиган
юк машинасининг хайдовчиси.**

8-Март куни баъзи эркақлар учун
ташвиш билан ўтадиган кун бўлса мен
учун жуда катта ва қувончли байрам.
Очигини айтиш керакки, ўша кунни па-
заңдалигимни кўрсатишга имкон топи-
лади-да. Аёллар у ёқда қолиб ўзим гул-
гул очилиб кетаман. Бир кун аввал ан-
вои гуллардан олиб келиб (хотиним
билан қизимга) уларни яшириб қўяман.
Эрталаб улар ҳали уйғонмасдан гул-
ларни совғалар билан ётқоҳоналари-
даги тумбалари устига қўйиб қўяман.
Байрам столига эса ўзим қўйиб топган
таомни тайёрлайман. Яъни, янги ба-

лиқни тузлаб, унга ботириб қўяман,
сўнг хантал суртиб ёғда қовуриб оламан.
Кейин саримсоқпиз билан турли қў-
катларни тўғраб аралаштираман. Оз-
рок сирка ҳам қўшаман. Қовурилган ба-
лиқни қозонга бир қатор ошқўқлардан,
бир қатор балиқдан қўйиб териб чиқа-
манда, устига кичик тоғорачани ёпиб
димлаб қўяман. Бундай қилинганда ош-
қўқларнинг таъми балиққа ўтиб, ниҳоят-
да хушхўр бўлади.

Асатулла САИДЗОДА — **3-авто-
колонанининг шофёри.**

— Аёлларга фақат байрам куни эмас,
доимо хурмат ва эътибор билан муно-
сабатда бўлиш керак. Улар бизнинг
наслимиз давомчилари-ку. Оиламизда-
ги барча аёлларни хурмат қиламан,
қизчаларимни жонимдан ортиқ яхши
қўраман. Фақат байрам куни эмас, им-
кони бўлган кунлари албатта совғалар
билан сийлашни ёқтираман, аммо...
Ошхона масаласида... Тўғриси айти-
шим керак. Дамлаб дастурхонга кел-
тириб қўйилган чойни агар биров пиё-
лага қўйиб узатмаса... уч кун кутсам
ҳам чидаб ўтаравераман...

Абдул ҒАНИ — **сураткаш:**

— 8-Март байрами деганда аввало
мунис оналарни кўз олдимга келтира-
ман. Фақат байрамдагина эмас, ҳар
доим энг аввало оналарни йўқлаган

маъқул. Аммо, биз ишни, уй-
рўзгор ташвишларини баҳона
қилиб бунга парво қилмаймиз-
да. Оила аёл билан обод,
ораста. Аёли бор уйнинг чиро-
ғи ёниқ дея бекорга айтишма-
ган-ку! Мен доимо қулиб ту-
радиган оналарнинг, қизалоқ-
ларнинг суратини олишни ях-
ши қўраман. Уларнинг чехра-
сини шод қўришни истайман.
Гап совғада эмасу, лекин ҳар
қалай бирон чиройли совға ҳар
бир аёлга ёқса керак. Байрам-
да оиланг учун қўлингдан кел-
са яхши овқат пиширишга ни-
ма етсин, мен... қайнатма шўр-
ва тайёрлайман. Сабаби, унга
сувни кўпроқ қўйиб телевизор
қўриб ўтирсан ҳам бўлади, ошга
ўхшаб тағига олиб кетмайдилар...

Мана азизлар!

**Байрам баҳонаси эркақла-
римизнинг аёллар байрамига,
аёлларга бўлган муносабатла-
ри ҳақида бир чимдим бўлса-
да билиб олднгиз.**

**Биз истардикки, бу тўрт кун-
лик дунёда аёлларимизга эъти-
бор байрамдан бошқа кунлар-
да ҳам худди байрамдагидек
бўлса...**

Басира САЙИД АЛИ

Хоразм вилояти, Янгиафқ туманида истиқомат қилувчи Зафифбой ота ва Назираҳон ая Раҳмоновалар!

Сиз билан уйимиз туриси тулсин. Олтин туй, таваллуд муборак бўлсин!

Зарифбой отамизни 70 ёшга тулиши ва оилангизнинг 50 йиллик олтин туйи билан қутлаймиз! Синглимиз Роҳатойнинг таваллуд кунин билан табриклаймиз!

Куёвингиз Мақсуджон, фарзандларингиз Дилбар, Муҳаббат, Улугбек, набираларингиз Сирожиддин, Азизбек

Азиз ва муҳаббатимиз М.АХБЎБА она!

Сизни яқинлашиб келатган 8 март — Халқаро хотин-қизлар байрами билан чин қалбимдан муборакбод этаман. Сизга узок умр, мустаҳкам соғлиқ, бахт-саодат тилайман.

Янгажон, илоҳим Яратганининг узи Сиздан нурли ва еруғ қунларни дариг тутмасин. Ва ҳеч қачон юзингиздан табассум аримасин.

укангиз Толибжон Низомов

Синглимиз УМИДА ва ГҲНОЗА!

Сизларни тутилган кунингиз билан табриклаймиз. Сизларга узок умр, уқилларингизга омад тилаб, акаларинг Элмурод, Аслиддин, Сирожиддин ва Машрабжонлар

Хурматли ва меҳрибон Муҳайё хола!

Биз сизни 7-март кунин 22 баҳорга тулишингиз билан самимий қутлаймиз. Сизга мустаҳкам соғлиқ, боқий бахт тилаймиз.

жиянларингиз: Шохрухжон ва Махлиҳон

Азиз ва меҳрибон кизимиз Гулноза! Ҳастим эркаси, сайроқ булбули, Куклаги қамарим, нурли юлдузим. Сен борсан, яшнаган умидим гули, Бахтимга омон бул, Гулноза кизим. Сени 8-март тутилган кунинг билан чин қалбимиздан самимий табриклаймиз. Бахтимизга доимо соғ-омон булин. Уқилларингизни аъло баҳоларда уқиб, хонадонимизни шодликка тулдириб юрин.

Сени яна таваллуд кунинг билан қутлаб оийжонинг Гулбаҳор, опанг Шаҳноза, сингилларинг Дилноза, Меҳриноз ва дадажонинг Аваз.

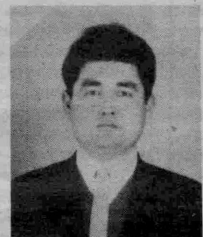

Қадри дадажонимиз Уроғ ота Жумабой динлари!

Сиз азиз падари бузрукворимизнинг 7-мартда 60 ёшга қадам қуйишингиз муносабати билан қизин муборакбод айлаб, узимизнинг энг эзгу тилакларимизни изҳор этамиз.

Утса майли ҳар инсоннинг умри Сиздек иззат билан, Розимиз минг меҳнати ҳам топса қадр роҳат билан. Олтин эмас, дуо олиб олганиш довол ошмоқдасиз. Лаҳза-лаҳза тоғли айлаб ҳар кунни зур гайрат билан.

Қизингиз Гулехраҳон, куёвингиз Шухратилла

Азиз оийжонимиз Шоира она!

Сизни таваллуд кунингиз ва 8 Март Халқаро хотин-қизлар байрами билан муборакбод этамиз. Қалбингизни баҳорий кайфият ҳеч қачон тарк этмасин.

Хурмат билан куёвингиз Муроджон, қизингиз Наргизаҳон ва Мирзоировлар оиласи.

Мунис онажонимиз Хикматхон Баҳром кизи!

Сизни 4 - март — муборак 63 ёшни қаршилашингиз муносабати билан чин дилдан муборакбод этамиз. Аллоҳ умрингизга умр, шодлигингизга шодлик қушаверсин. Бизнинг бахтимизга ҳаминша соғ бўлинг.

Фарзандларингиз, куёвларингиз ва невараларингиз.

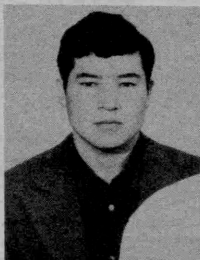

Хурматли ва азиз акажоним Шайриф Султонов!

Сизни 10 март таваллуд топган кунингиз билан табриклаймиз.

Сизга соғлиқ-саломатлик, ишларингизда муваффақиятлар тилаб, ота-онамиз ва бизнинг бахтимизга ҳаминша соғ-саломат бўлишингизни Оллоҳдан сураб қолувчи

укангиз Султонов Салимжон, Гавҳархон ва ўғлингиз Шавкатжон, Тошкент шахри

Хурматли Холмид!

Мен сени - Халқаро хотин-қизлар байрами ҳамда таваллуд топган кунинг, яъни 20 баҳоринг билан чин қалбдан табриклайман. Сенга мустаҳкам соғлиқ, оилавий бахт-саодат тилайман, деб

Сайфулла, Тошкент шахри

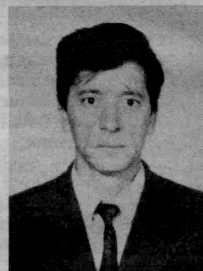

Хурматли ва қадри дўстимиз

АБДУРАЗЗОҚ!

Сизни навқирон қирқ ёшга тулганингиз билан чин дилдан қутлаймиз. Сизга сийҳат-саломатлик оилавий бахт ва ҳаётда омад тилаймиз.

Дўстларингиз Эргаш, Муҳаммад, Фазлиддин, Раҳматилла, Иброҳим ва Бекбўта.

Фойдали Маслаҳатлар

Киш охирлаб улкамизга, бағримизга баҳор кириб келаркан узимизни андак ҳоргин сезамиз. Кўзгуга боқарканмиз, яна сезамизки юзимиз сўлгинлашибди, қуруқшаб кетибди. Айни дамда юз терисига алоҳида парвариш зарурлигини унутмаслигимиз даркор. Юз терисининг қуруқлиги ва ёки ёғлиглиги қараб қуйидагича турли ниқоблар тайерлаш аини муддаодир.

Юз териси қуруқ бўлса:

— бир чой қошиқ сузма, бир чой қошиқ қаймоқ ва бир чой қошиқ сабзи шарбати аралаштирилади.

— бир чой қошиқ асал купиртирилиб унга озгина сўт қушилади.

Юз териси ёғлиқ бўлса:

— бир чой қошиқ хамиртуруш, бир ош қошиқ илиқ сўтга аралаштирилади.

Бир ош қошиқ олма бутқаси купиртирилган тухум оқи билан аралаштирилади.

Ниқоблар юзда 15 минут тургач, илиқ сувда ювиб тозаланади ва юз терисини озиқлантирувчи бирон хил крем суртилади.

Аёллар учун

50 Ёшда

Бухоро вилоятидан, мумин-қобил, оққўнгил, бардам-бақувват киши. Ичиш-чекишдан ҳоли, уй-жойи бор. Оиласидан фарзандсизлик туфайли ажрашган. Уйим-жойим дейдиган, ҳалол, покиза аёлни узига умр йулдошликка излайди.

«Оила—503»

Оила

52 Ёшда

Тошкент шаҳрида истиқомат қиламан. Топиш-тутишим яхши, касбим косибчилик, ичмайман, чекмайман. Ҳаётда ҳамма нарсам етарли. Фақат инсон учун энг асосий нарса ҳисобланган оилавий бахтдан бебаҳраман. Қолган умримни менга умр йулдош булган вафодор аёлга бағишлайман.

«Оила—504»

Тошкент давлат иқтисодиёт университети қошидаги Иқтисодиёт лицейи томонидан Кушбалов Зокир Норбоевичга 1995 йилда берилган № 0230145 аттестат йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Мирободтуманидаги «Аҳмаджон Трейд.КО» хусусий фирмасига 1995 йил 1 мартда берилган № 01.01.08 рақамли тўвохнома йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Хофизм виллати, Яшнарлик туманида истиқомат қилувчи Зарифбой опа ва Нафизахон ая Раҳмоновалар!
Сиз билан уйимиз туриси тулсин, Олтин туй, таваллуд муборак бўлсин!

Зарифбой отамизни 70 ёшга тулиши ва оилангизнинг 50 йиллик олтин туйи билан қутлаймиз! Синглимиз Роҳатойнинг таваллуд кунин билан табриклаймиз!

Куёвнингиз Мақсуджон, фарзандларингиз Дилбар, Муҳаббат, Улугбек, набираларингиз Сирожиддин, Азизбек

Синглимизимиз УМИДА ва ГУЛНОЗА!
Сизларни тутилган кунингиз билан табриклаймиз. Сизларга узоқ умр, уқилларингизга омад тилаб, **акаларинг Элмурод, Аслиддин, Сирожиддин ва Машрабжонлар**

Азиз ва меҳрибон кизимиз Гулнозахон!
Ҳаётим эркаси, сайроқ булбули, Куклаги қамарим, нурули юлдузим. Сен борсан, яшнаган умидим гули, Бахтимга омон бўл, Гулноза қизим. Сени 8-март тутилган кунинг билан чин қалбимиздан самимий табриклаймиз. Бахтимизга доимо соғ-омон бўлин. Уқилларингни аъло баҳоларда уқиб, хонадонимизни шодликка тўлдириб юрин.

Сени яна таваллуд кунинг билан қутлаб
ойижонинг Гулбахор, опанг Шаҳноза, сингилларинг Дилноза, Меҳриноз ва дедажонинг Аваз.

Мумин онажонимиз Хикоятжон Баҳром кизи!
Сизни 4-март — муборак 63 ёшни қаршилашнинг муносабати билан чин дилдан муборакбод этамиз. Аллоҳ умрингизга умр, шодлигингизга шодлик қўшаверсин. Бизнинг бахтимизга ҳамisha соғ бўлинг!

Фарзандларингиз, куёвларингиз ва неваларингиз.

Мен сени - Халқаро хотин-қизлар байрами ҳамда таваллуд топган кунинг, яъни 20 баҳоринг билан чин қалбдан табриклайман. Сенга мустаҳкам соғлиқ, оилавий бахт-саодат тилайман, деб

Хурматан ва азиз акажоним Шариф Султонов!
Сизни 10 март таваллуд топган кунингиз билан табриклаймиз.

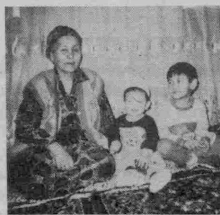
Сизга соғлиқ-саломатлик, ишларингизда муваффақиятлар тилаб, ота-онамиз ва бизнинг бахтимизга ҳамisha соғ-саломат бўлишингизни Оллоҳдан сураб қолувчи

укангиз Султонов Салимжон, Гавҳархон ва ўғлингиз Шавкатжон, Тошкент шахри

Хурматан Холмид!

Мен сени - Халқаро хотин-қизлар байрами ҳамда таваллуд топган кунинг, яъни 20 баҳоринг билан чин қалбдан табриклайман. Сенга мустаҳкам соғлиқ, оилавий бахт-саодат тилайман, деб

Сайфулла, Тошкент шахри

Азиз ва муҳаббатли амажоним МАХСУБА опа!

Сизни яқинлашиб келатган 8 март — Халқаро хотин-қизлар байрами билан чин қалбимдан муборакбод этаман. Сизга узоқ умр, мустаҳкам соғлиқ, бахт-саодат тилайман.

Янғажон, илоҳим Яратганнинг ўзи Сиздан нурули ва ёруғ кунларни дариг тутмасин. Ва ҳеч қачон юзингиздан табассум аримасин,

укангиз Толибжон Низомов

Хурматан ва меҳрибон Муҳайи хола!
Биз сизни 7-март кунингиз 22 баҳорга тулишингиз билан самимий қутлаймиз. Сизга мустаҳкам соғлиқ, боқий бахт тилаймиз,

жиянларингиз: Шоҳрухжон ва Маҳмуджон

Қадри дедажонимиз Ўрал опа Жумабой фиклари!
Сиз азиз падари бузрукворимизнинг 7-мартда 60 ёшга қадам қуйишингиз муносабати билан кизгин муборакбод айлаб, узимизнинг энг эзу тилакларимизни изҳор этамиз.

Утса майли ҳар инсоннинг умри Сиздек иззат билан, Розимиз минг меҳнати ҳам топса қадр роҳат билан, Олтин эмас, дуо олиб олтиш доvon ошмоқдасиз, Лаҳза-лаҳза тоғли айлаб ҳар кунни зур гайрат билан.

Кизингиз Гулчехраҳон, куёвнингиз Шухратилла

Азиз ойижонимиз Шоира опа!

Сизни таваллуд кунингиз ва 8 Март Халқаро хотин-қизлар байрами билан муборакбод этамиз. Қалбингизни баҳорий кайфият ҳеч қачон тарк этмасин.

Хурмат билан куёвнингиз Муроджон, кизингиз Наргизахон ва Мирзоировлар оиласи.

Хурматан ва қадри дўстимиз АБДУРАЗЗОК!

Сизни навқирон қирқ ёшга тулганингиз билан чин дилдан қутлаймиз. Сизга сиҳат-саломатлик оилавий бахт ва ҳаётда омад тилаймиз.

Дўстларингиз Эргаш, Муҳаммад, Фазлиддин, Раҳматилла, Иброҳим ва Бекбўта.

Фойдали МАСЛАҲАТЛАР

Аёллар учун

Қиш охирида улкамизга, бағримизга баҳор кириб келаркан узимизни андак ҳорғин сезамиз. Кузгуга боқарканмиз, яна сезамизки юзимиз сулгинлашибди, қуруқшаб кетибди. Айни дамда юз терисига алоҳида парвариш зарурлигини унутмаслигимиз даркор. Юз терисининг қуруқлиги ва ёки ёғликлари қараб қуйидагича турли ниқоблар тайерлаш айтиш мумкин.

Юз териси қуруқ бўлса:

— бир чой қошиқ сузма, бир чой қошиқ қаймоқ ва бир чой қошиқ сабзи шарбати аралаштирилади.

— бир чой қошиқ асал қупиртирилиб унга озгина сут қўшилади.

Юз териси ёғлиқ бўлса:

— бир чой қошиқ хамиртуруш, бир ош қошиқ илтиқ сутга аралаштирилади.

Бир ош қошиқ олма бутқаси қупиртирилган тухум оқи билан аралаштирилади.

Ниқоблар юзда 15 минут тургач, илтиқ сувда юйиб тозаланади ва юз терисини озиқлантирувчи бирон хил крем суртилади.

50 ЁШДА

Оила

Бухоро вилоятидан, мумин-қобил, оққунтил, бардам-бақувват киши. Ичиш-чекишдан ҳоли, уй-жойи бор. Оиласидан фарзандсизлик туфайли ажрашган. Уйим-жойим дейдиган, ҳалол, покиза аёлни узига умр йўлдошликка излайди.

«Оила—503»

52 ЁШДА

Тошкент шаҳрида истиқомат қиламан. Топиш-тутишим яхши, касбим косибчилик, ичмайман, чекмайман. Ҳаётда ҳамма нарсам етарли. Фақат инсон учун энг асосий нарсаси ҳисобланган оилавий бахтдан бебаҳраман. Қолган умримни менга умр йўлдош бўлган вафодор аёлга бағишлайман.

«Оила-504»

Тошкент давлат иқтисодиёт университети қошидаги Иқтисодиёт лицейи томонидан Кушбалов Зокир Норбоевичга 1995 йилда берилган № 0230145 аттестат йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Миробод туманидаги «Аҳмаджон Трейд.КО» хусусий фирмасига 1995 йил 1 мартда берилган № 01.01.08 рақамли тўвоҳнома йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

ҚАДДИНГНИ ТИК ТУТ!..

Улим ҳақ, лекин у тусатдан келса, еш булса дахшат... Дугонамнинг эри вафот этганини эшитиб, бутун вужудим музлаб кетди. Борсам уч ака-ука билан гавжум буладиган кенг ҳовли, бош эгасиз қолган хонадон «ютаман» дейди. Хонтархат четига солинган қурпачага омонатгина тиз чуқдим. Дугонам енимга утириб айтиб-айтиб, эслаб-эслаб йиғлади. Унинг ҳасратлари тугармиди, кошки малҳам бўлмас... Шу алфозда оқшом-гача турибмиз. Тез-тез келиб тиришимни айтиб изн сурадим...

Дугонамни уйлаганим сари дилим вайрон булади. Йўқ, ваъдам бўйича тез боролмадим. Қулар, ойлар утса, дарди енгиллашса борарман, дедим. Аммо биламан, бу дард оғирлашса оғирлашадики, енгиллашмайди...

Бутун эшикдан дугонам кириб келди.

— Жуда соғиндим, қургим келди, — деди у.

Ҳа, ўзим уйлаганимдек, дугонамнинг қуларни ичига ботиб, ўзини анча олдириб қўйди.

— Нима қилай урқоқжон, билардингиз, Шавкат акам жуда меҳрибон эдилар... Эсингиздами, қаёққа борсам ўзларини обориб, ўзлари олиб ке-

лардилар. Бодаларни-ку сру-кука ишонмасдилар... Бозордаги энг яхши кийимларни, энг яхши ноз-неъматларни олиб келардилар. Бир оғиз қаттиқ гапириб, уришганларидаям бунчалик қийналмасдим... Кенжамиз саккиз ойлик булган кунни ҳам ишхонада дастурхон тузатиб тегишларини билан нишонлашибди... Агарда бир ешга тулганини курганлариди... — У қуларларини артиб-артиб сўзида давом этди. — Қутилари се-зибми қизимизни узатсак деб сепининг гарнитурига олиб келгандилар. Ҳар қалай, менга нима ёқса шуни қилардилар.

Қутилмаган қулфат бир неча ойла адоий тамом қилган дугонамни тинглайману нима дейишни билмайман. Бир пайт қуларни жикка ешга тулган дугонам ҳаслга ботиб қолганим учунми, секингина уридан туриб, «Сизни ҳам сиқиб юбордим-а, ишингиздан ҳам қўйдим, турақолай», — деб қузалди. Қулидан ушлаб жойига утқаздим.

Тавба, бир оғиз сўз тилимга келмаса, дугона була туриб қутилга тасалли бера олмасам...

— Қулуз қулар болалар, уй юмушлари билан утиб кетди-ю, — дея сўзини давом эттири-

ди у, — кечқурунлари куз юкмай тонг оттирган вақтларим булади. Назаримда эшикдан қулиб кириб келаётгандайлар... Яқинда кичкинаман билан касалхонага тушиб қолдим. Кетмакет жигарларим қатнаб турди, қулиб ярим дейишди, йўқ, барибир тиқ этса эшикка қарайман. Бирданга муъжиза юз берса-ю Шавкат акам ҳол сўраб келсалар, дея уйлайвераман...

Шу пайт эшикдан ҳамхонам кириб келди. Дугонамни ҳаргал-тике енимга келиб турадиган бирон-бир шикоятчилардан, деб уйлади шекилли ўзича таскин берган булди:

— Опа, йиғламанг ҳаммаси утиб кетди. Сикилманг, булмайдингиз нарса борми? — деди одатдаги қувноқлик билан. Сунг бизнинг маънос чехрамизга назар солди-ю, ўзи ҳижолат чеки «Мен ҳозир» дея секин тап-қарига чиқиб кетди.

Менинг еш, қувноқ ҳамхонагинам, сен уйлаганчалик ҳамма нарсанинг ҳам давоси булавермайди-да...

Кечга томон уйга қайтапману куз олдимида дугонамнинг гапнинг чехраси... У мен билан бироз дардлашган бўлиб, анча енгил тортиб уйга қайтди. Ам-

мо менинг юрагимда бир оғир юк қолганлиги... Дилимдаги тилимга чиқмаган сўзларни қозга тушира бошладим...

«Эсингдами, Тошкент вилоятида яшовчи умр йўлдоши урушда вафот этган бир аёл билан суҳбат қилганинг. Ушанда «Тавба, атиги бир йил турмуш қуриб, сунг урушга кетган эри ҳақида эллик йилдан сунг ҳам тулиб-тошиб гапирган аёл мени лол қолдирди», — деганинг. Сунгра йиллаб турмуш қуриб бир-бирдан «бездор» эр-хотинлар ҳақида суҳбатлашганим... Ва уша аёл тақдирига тан бергандик.

... Ун туққиз йил ичида Шавкат акам қалбингда жуда куп эслашга арзиғулик яхшиликлар қолдира олди. Жигарлару, еру дустларига меҳр қурсатдики, улар албатта фарзандларига қайтади. Яхшилик ҳеч қачон исиз кетмайди. Лоақал «яхши одам эди», дея фотиҳада эсланади...

Ишон дугонажон, мен сенинг бир умр худди шундай уксиб-уксиб йиғлаб юришинингни истамайман. Фарзандларинг қузига боқ — сенинг ҳол-аҳволиниги қуриб, уларнинг ҳам юрак-бағри эзилиб кетаяпти.

Ҳали еш булса-да ўзини қатталардек тутаётган ўғлининг оғир-вазминлиги, сени аяб қўлингидagi юкинни олиши Шавкат акамни эс-латмаяптими? Буйи чўзилиб қолган қизингнинг меҳмон келса хурсандлигидан шошиб дастурхон езишию, уни безашин-чи? Эндигина бир ешга тулган кенжангнинг курган борки, «Шавкатжоннинг ўзи-я», — дейди. Мен истамайманки, ҳаётнинг ана шундай азиз-лазиз лаҳзалари қалбингни еруғликка тулдирсин. Тирикликнинг бахту-қувончлари эса ҳали олдинда бекам булади, бағрингни тулдириб бирин-кетин оқила келинлар келишди. Шавкат акам руҳи эса сента парвона булади. Бир умрлик муҳаббат, вафо сента йўлдош булади.

... Биламанки, бевалик юки оғир... лекин ишонаман — буюк сени буюб қўймайди. Шуларни уйларканман, беихтиёр лабларим пичирлайди: «Зулҳумор куз ешларингни арт, қалдингни тик тут, саодатли келажакинг уз қўлинг-да эканлигини унутма»...

Саодат ЖАМИЛ ҚИЗИ

ҚАЛИННИНГ АРАБЧАСИ

Епирай!

«...Сунгра илгаридан жиддийроқ назоратли ва яхши сўзлар билан савдо бошланди. Қизнинг баҳоси битимга келаётди. Энг охирида ҳар икки томон келишди-лар...»

Балки араб қизи Тамиланинг фожеали қисмати битилган асарни ўқиган чиқарсиз. Юқоридagi парча ана шу асардан олindi. Бугунги кунда араб мамлакатларида қалин ва тўй харажатлари билан боғлиқ маълумотларни қўзатар эканман, отаси ўз кўзига икки бора пуллаган шурлик қиз, қиз олдимида келди.

Бирлашган Араб амирликлари ҳукумати яқинда мамлакатда қалин миқдорини камайтириш ҳақида қарор қабул қилди. Маъмур қарорга мувофиқ, қиз учун берилган қалин 5500 АҚШ долларидан ошмаслиги лозим. Ушбу мамлакатда ишчи, хизматчиларнинг ойлик маошлари ўртача 650 дан минг долларгача етишини ҳисобга оладиган бўлсак, қалин миқдорининг ўнчадиган юқори эмаслигини аңглаймиз. Шунингдек, бу ерда оиланинг барқарор сақланиши учун ҳам қўшимча чора-тадбирлар уйлаб чиқилган. Бунга қўра, эр хотинини талоқ қилгани учун катта миқдорда компенсация тулаши шарт. Маълумотларнинг қўрсатишича, компенсация 8200 АҚШ долларига тенг экан.

Ҳали-ҳануз тўй булган жойларда, маъракадан сунг хотинлар, кампирларнинг чакаги тинмайди: «фалончи қизига бунча сеп қилган, пистончи бунча қалин олган...». Хуллас оила қурилаётганда қарз-ҳавола қилиб булса-да дабдаба билан тўй қилишга ўрганиб қолганмиз. Натияжада тўй қилган хонадон бир қанча вақт қозонини сувга ташлаб қўйишга мажбур булади. Бирлашган араб амирликларида ҳам тўйлар бир неча кун давомда дабдаба билан ўтади. Яқинда эса тўй харажатларини камайтиришга доир қарор қабул қилинди. Қарорда қўзла тутилганича, тўй бир ўндан ортиқ давом этмаслиги керак.

Форе қурфазлиги Бахрейн амирлигида эса қалиннинг чўги пастроқ. Қуватура келинининг ота-онасига минг доллардан беш минг долларгача миқдорда қалин пули беради. Бу қўрсаткич мамлакатда

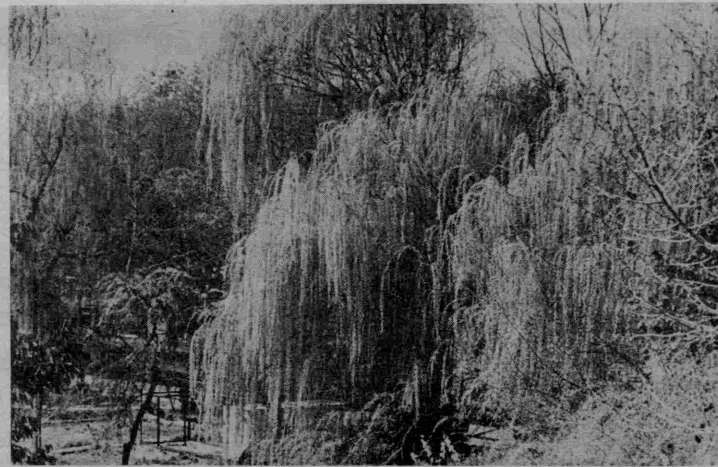
қалин миқдорининг қўшни Саудия Арабистонига қараганда бир неча бора кам эканлигини қўрсатади.

Маълумотлардан ойдинлашганича, ўтган йил 380 мингга яқин аҳолиси бор Бахрейнда уч мингдан зиёд никоҳ қайд этилган. Қурилган ушбу оилаларнинг ярмидан қўшда қалин миқдори ўртача 2-3 минг долларни ташкил этган. Мухими шундаки, узатилган қизларнинг иккитадан биттаси ўрта маълумотга, саккизтадан биттаси эса университет дипломига эга. Қолганлари тулиқсиз маълумот соҳибалари. Бунга ўруғ бераётганимизга сабаб, баъзи бировлар қизининг маълумотига қараб ҳам қалин миқдори белгиланиши мумкин, дея уйлашади. Ҳатто айрим ота-оналар умид билан устирдим, ўқидим дея умр савдосида «савдолашпади». Бахрейнда эса университет дипломига эга қизларга минг доллар ва ундан ҳам кам миқдорда қалин тулган. Ушбу мамлакатда йил давомида қурилган уч минг оила ичида фақатгина 450 нафар қиз учун 5 минг доллардан зиёдроқ қалин берилган.

Миср мамлакатидagi аҳволга назар ташлайдиган бўлсак, бу ерда келин учун берилган қалиннинг ўртача миқдори 10 минг фунт (3 минг АҚШ долларига тенг). Аммо шунинг ҳам таъкидлаб ўтишимиз лозимки, бу қўрсаткич фақат ўртача тоифага мисрликларга тегишли. Бадавлатроқлар эса бу қиймат билан чегараланиб қолмайди. Мисрда тўй харажатларидан ташқари қилинадиган айрим харжлар ҳам отининг қалласи бўлиб кетади. Биргина мисол: еш келин-қўвга уй жиҳозлашнинг ўзига кам деганда 20 минг фунт маблаг керак. Ойла қуриш билан боғлиқ бундай молиявий ташвишлар ўз таъсирини ўтказмай қўймайди албатта. Ваҳоланки, ҳозирда 35 фоизга яқин балоғатга етган мисрлик оғиллар турмуш қуришмаган. Бу қўрсаткичнинг асосий ўлуши эса 30 ешгача булган қизлар ҳиссасига туғри келмоқда.

Эҳтимол араблар ҳам бир-бирига «туллаганинг тўйларга буюрсин» дея ният билдиришар. Акс ҳолда...

А. САФАРОВ

«БАҲОР КЕЛДИ, СИЗ КЕЛМАЙСИЗМИ?»...

Мана бутун яна қўрсатдим, эркашларингизни, мени орзиқиб қўтишингизни, иллик ва самимий муҳаббат ила боқиб тургучи нигоҳларингизни соғиндим, Онажон! Агар сиз ҳаёт булганингизда, мен ҳеч нарсасга зорикмаган, ҳеч нарсалар нолимаган бўлардим. Сизни қўрсат яна елгиз ҳаёт сурайман.

Ҳаёлларим мени олис-олис манзилларга чорламоқда. Узингга-ўзим куп саволлар бераман.

Лекин юрагим тубидаги бир илгир мени ҳеч тарк этмаяпти. Бу ҳам булса, сизни яна бир бор қуриш илгирдур, Онажон. Мана фаслар ичида сиз суйғувчи баҳор ҳам келди. Ҳадемай майсалар ҳам ниш уриб, дарахлар қуртак очади. Уйкута кетган она табиат уйғонади, атрофни қўзни, қўнғилларини яйратувчи гузаллик қўраб олади. Одамлар орзиқиб, интизорлик билан баҳорини қарши оладилар. Бунинг сир-синаоти нимада? Бу фаслнинг байрамларига бойлигидами? Еки унинг яратувчанлик қўдратидами? Нима учун уйкута кетган одамлар уйғонмайдилар, нега шундай? Агарда буюк қуд-

рат эгаси мендан биргина тилагини тила, деганида мен ҳеч иккиланмай дунёдаги барча Аналар абадий умр кечиртишларини сураган бўлардим.

Онажон, енгизганим, ҳар баҳор мен сиз билан табиатдаги гузалликларга маҳлие бўлиб, боғу-роғларни бирга кездардим, ўзоқ-ўзоқ суҳбатлар қурайдим. Бу баҳор ҳам сиз билан бирга кезгим, нигоҳларингизга тўйиб-тўйиб термулгим, тапларингизни эпитим келди.

Онам, Онажоним...

Бутун, сиз суйган баҳор таширф этган қушларда, байрам арафасида дугоналаримиз ўз волидаи муҳтарамларига нималар совға қилмоқчи эканликларини айтиб ўзаро суҳбатлашмоқдалар.

Мен меҳрим гулларидан совғалар бериб, юрагим тубида сақланиб қолган эзгу-тиладарим, орзу-умидларимни бир узингизга баён этсам, қувончи қуларингизга боқсам, пойингизни таваф этсам, Онажон.

Баҳор келди, сиз келмайсизми?

Шоҳиста ЮСУПОВА,
Тошкент шаҳри

ҚАДДИНГНИ ТИК ТУТ!..

Улим ҳақ, лекин у тусатдан келса, еш булса даҳшат... Дугонамнинг эри вафот этганини эшитиб, бутун вужудим музлаб кетди. Борсам уч ака-ука билан гавжум буладиган кенг ҳовли, бош эгасиз қолган хонадон «ютаман» дейди. Хонтахта четига солинган куришчага омонатгина тиз чукдим. Дугонам енимга утириб айтиб-айтиб, эслаб-эслаб йиғлади. Унинг ҳасратлари тутармиди, қонқи малҳам булсам... Шу алфозда оқшом-гача утирибмиз. Тез-тез келиб туришмини айтиб изн сурдим...

Дугонамни уйлаганим сари дилим вайрон булади. Йук, ваъдам буйича тез боролмадим. Қулар, ойлар утса, дарди енгиллашса борарман, дедим. Аммо биламан, бу лард оғирлашса оғирлашадими, енгиллашмайди...

Бутун эшикдан дугонам кириб келди.

— Жуда соғиндим, кургим келди, — деди у.

Ха, узим уйлаганимдек, дугонамнинг кузлари ичига ботиб, узини анча олдириб қўйибди.

— Нима қилай уртоқжон, билардингиз, Шавкат акам жуда меҳрибон эдилар... Эсингиздами, қаққа борсам узларни обориб, узлари олиб ке-

лардилар. Бодаларни-кусу-кукка ишномасдилар... Бозорлаги энг яхши кийимларни, энг яхши ноз-неъматларни олиб келардилар. Бир оғиз қаттиқ гапириб, уришганларидаям бунча кийналмасдим... Кенжамиз саккиз ойлик булган кунни ҳам ишхонада дастурхон тузатиб тентдошлари билан нишонлашибди... Агарда бир ешга тулганини курганларида... — У кузешларини артиб-артиб сўзида давом этди. — Кунгиллари сезибми кизимизни узатсак деб сепининг гарнитурига олиб келгандилар. Ҳар қалай, менга нима екса шуни қилардилар.

Кутилмаган кулфат бир неча ойда алдойи тамом қилган дугонамни тингиллашману нима дейишни билмайман. Бир пайт кузлари жиққа ешга тулган дугонам ҳалғта ботиб қолганим учунми, секингина уридан туриб, «Сизни ҳам сиқиб юбордим-а, ишингиздан ҳам қўйдим, турақолай», — деб қўзғалди. Қулидан ушлаб жойига утқаздим.

Тавба, бир оғиз сўз тилимга келмаса, дугона була туриб кунгилга тасалли бера олмасам...

— Кундуз қулар болалар, уй юмушлари билан утиб кетадия-ю, — дея сўзини давом эттири-

ди у, — кечқурунлари куз юмай тонг отирган вақтларим булади. Назаримда эшикдан кулиб кириб келатгандайлар... Яқинда кичкина билан касалхонага тушиб қолдим. Кетмакет жигарларим қатнаб турди, кунгил ярим дейишди, йук, барибир тик этса эшикка қарайман. Бирданига муъжиза юз берса-ю Шавкат акам ҳол сураб келсалар, дея уйлайвераман...

Шу пайт эшикдан ҳамхонам кириб келди. Дугонамни ҳаргалдек енимга келиб турадиган бирон-бир шикоятчилардан, деб уйлади шеклини узича таскин берган булди.

— Опа, йиғламаңг ҳаммаси утиб кетди. Сиқилмаңг, булмайдингиз нарсаси борми? — деди олатдаги қувноқлик билан. Сунг бизнинг маънос чехрамизга назар солди-ю, узи ҳижолат чекиб «Мен ҳозир» дея секин ташқарига чиқиб кетди.

Менинг еш, қувноқ ҳамхонагинам, сен уйлаганчалик ҳамма нарсанинг ҳам давоси булавормайди-да...

Кечга томон уйга қайташману куз олдимда дугонамнинг гагинг чехраси... У мен билан бироз дардлашган бўлиб, анча енгил тортди уйига қайди. Ам-

мо менинг юрагимда бир оғир юк қолганди... Дилимдаги тилимга чиқмаган сузларни қолга тушира бошладим...

«Эсинглами, Тошкент вилоятида яшовчи умр йулдоши урушда вафот этган бир аёл билан суҳбат қилганинг. Ушанда «Тавба, атиги бир йил турмуш қуриб, сунг урушга кетган эри ҳақида эллик йилдан сунг ҳам тулиб-тошиб гапирган аёл мени лол қолдирди», — дегандинг. Сунгра йиллаб турмуш қуриб бир-бирдан «бозор» эр-хотинлар ҳақида суҳбатлашгандик... Ва уша аёл тақдирига тан бергандик.

... Ун туққиз йил ичида Шавкат акам қалбингда жуда қўп эслашга аризулик яхшиликлар қолдира олди. Жигарлару, еру дустларига меҳр қўрсатдики, улар албатта фарзандларига қайтади. Яхшилик ҳеч қачон исизиз кетмайди. Лоақал «яхши одам эди», дея фотиҳада эсланди...

Ишон дугонажон, мен сенинг бир умр худди шундай уксиб-уксиб йиғлаб юришингни истайман. Фарзандларинг кузига боқ — сенинг ҳол-аҳволингизни қуриб, уларнинг ҳам юрак-бағри эзлиб кетаяпти.

Ҳали еш булса-да узини катталардек тутатган углининг оғир-вазминлиги, сени аяб қўлингиздаги юкингни олиши Шавкат акамни эсламаяптими? Буйи чўзилиб қолган қизингнинг меҳмон келса хурсандлигидан шошиб дастурхон эзишию, уни безаши-чи? Эндигина бир ешга тулган кенжагини курган борки, «Шавкатжоннинг узия», — дейди. Мен истайманки, ҳаётнинг ана шундай азиз-лазиз лаҳзалари қалбингни еруликка тулдирсин. Тирикликнинг бахту-қувончлари эса ҳали олдинда бекам булади, бағрингни тулдириб бирин-кетин оқила келинлар келишади. Шавкат акам руҳи эса сента парвона булади. Бир умрлик муҳаббат, вафо сента йулдош булади.

... Биламанки, бевалик юки оғир... лекин ишонаман — бу юк сени букиб қўймайди. Шуларни уйларканман, беҳтиер лабларим пичирлайди: «Зулҳумор куз ешларингни арт, қаддингни тик тут, саодатли келажакнинг уз қўлингизда эканлигини унутма»...

Саодат ЖАМИЛ ҚИЗИ

ҚАЛИННИНГ АРАБЧАСИ

Епирай!

«...Сунгра илгаригидан жиддийроқ назоратли ва яхши сузлар билан савдо бошланди. Қизинг баҳоси битимга келатди. Энг охирида ҳар икки томон келишдилар...»

Балки араб қизи Тамилланнинг фожаси қисмати битилган асарни уқиган чиқарсиз. Юқорилдаги парча ана шу асардан олинди. Бутунги кунда араб мамлакатларида қалин ва тўй харажатлари билан боғлиқ маълумотларни қўзатар эканман, отаси уз қувига икки бора пуллаган шўрлик қиз, куз олдимга келди.

Бирлашган Араб амирликлари ҳукумати яқинда мамлакатда қалин миқдорини камайтириш ҳақида қарор қабул қилди. Мазкур қарорга мувофиқ, қиз учун бериладиган қалин 5500 АҚШ долларидан ошмаслиги лозим. Ушбу мамлакатда ишчи, хизматчиларнинг ойлик маошлари ўртача 650 дан минг долларгача етишини ҳисобга оладиган бўлсак, қалин миқдорининг унчадў юқори эмаслигини аниқлаймиз. Шунингдек, бу ерда оиланинг барқарор сақланиши учун ҳам қўшимча чора-тадбирлар уйлаб чиқилган. Бунга қўра, эр хотинини талоқ қилгани учун катта миқдорда компенсация тўлаши шарт. Маълумотларнинг курсатишича, компенсация 8200 АҚШ долларига тенг экан.

Ҳали-ҳануз тўй булган жойларда, маъракадан сунг хотинлар, кампирларнинг чакаги тинмайди: «фалончи қизига бунча сеп қилган, пистончи бунча қалин олган...». Хуллас оила қурилатганда қарз-ҳавола қилиб булса-да дабдаба билан тўй қилишга урганиб қолганмиз. Наҳайда тўй қилган хонадон бир қанча вақт қозонини сувга ташлаб қуйишга мажбур булади. Бирлашган араб амирликларида ҳам тўйлар бир неча кун давомига дабдаба билан ўтади. Яқинда эса тўй харажатларини камайтиришга доир қарор қабул қилинди. Қарорда қўзда тутилишича, тўй бир ўндан ортқ давом этмаслиги керак.

Фурс қурфазидига Бахрейн амирлигида эса қалиннинг чўги пастроқ. Қуватура келиннинг ота-онасига минг доллардан беш минг долларгача миқдорда қалин пули беради. Бу курсаткич мамлакатда

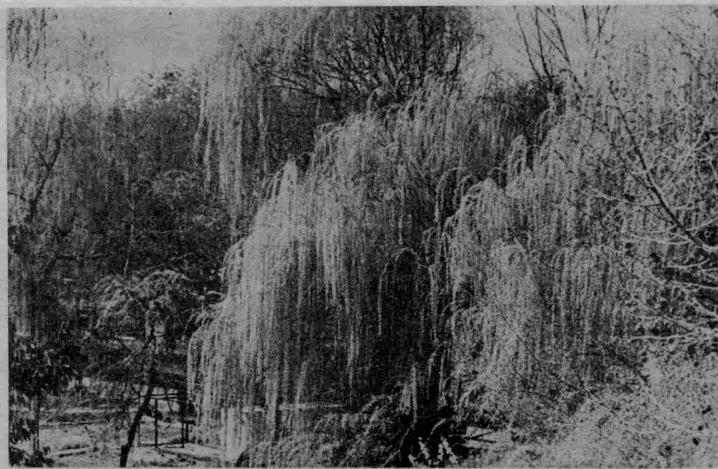
қалин миқдорининг қўшни Саудия Арабистонига қараганда бир неча бора кам эканлигини курсатади.

Маълумотлардан ойдинлашшича, ўтган йил 380 мингга яқин аҳолиси бор Бахрейнда уч мингдан зиёд никоҳ қайл этилган. Қурилган ушбу оилаларнинг ярмидан қўшда қалин миқдори ўртача 2-3 минг долларни ташкил этган. Мухими шундаки, узатилган қизларнинг иккитадан биттаси ўрта маълумотга, саккиздан биттаси эса университет дипломига эга. Қолганлари туликсиз маълумот соҳибалари. Бунга ургў бераётганимизга сабаб, баъзи бировлар қизининг маълумотига қараб ҳам қалин миқдори белгиланиши мумкин, дея уйлашади. Ҳатто айрим ота-оналар умил билан устидим, уқидим дея умр савдосида «савдоланишпади». Бахрейнда эса университет дипломига эга қизларга минг доллар ва ундан ҳам кам миқдорда қалин тулган. Ушбу мамлакатда йил давомида қурилган уч минг оила ичида фақатгина 450 нафар қиз учун 5 минг доллардан зиёдроқ қалин берилган.

Миср мамлакатидagi аҳволга назар ташлайдиган бўлсак, бу ерда келин учун бериладиган қалиннинг ўртача миқдори 10 минг фунт (3 минг АҚШ доллари тенг). Аммо шунга ҳам таъкидлаб ўтишимиз лозимки, бу курсаткич фақат ўртача тоифадаги мисрликларга тегишли. Бадавлатроқлар эса бу қиймат билан чегараланиб қолмайди. Мисрда тўй харажатларидан ташқари қилинадиган айрим харажлар ҳам отнинг қалласи бўлиб кетади. Биргина мисол: еш келин-қувига уй жиҳозлашнинг узига кам деганда 20 минг фунт маблағ керак. Оила қуриш билан боғлиқ бундай молиявий ташвишлар уз таъсирини ўтказмай қўймайди албатта. Ваҳоланки, ҳозирда 35 фоизга яқин балоғатга етган мисрлик оғиллар турмуш қуришмаган. Бу курсаткичнинг асосий улуши эса 30 ешгача булган қизлар ҳиссасига түтри келмоқда.

Эҳтимол араблар ҳам бир-бирига «туллаганин тўйларга буюрсин» дея ният билдиришар. Акс ҳолда...

А. САФАРОВ

«БАҲОР КЕЛДИ, СИЗ КЕЛМАЙСИЗМИ?»...

Мана бутун яна қўмсалдим, эркалашларингизни, мени орзиқиб қўтишингизни, илик ва самимий муҳаббат ила боқиб тургўчи нигоҳларингизни соғиндим, Онажон! Агар сиз ҳаёт буланнингизда, мен ҳеч нарсасга зорикмаган, ҳеч нарсадан нолимаган булардим. Сизни қўмсаб ана елгиз ҳаёл сўрайман.

Ҳаёлларим мени олис-олис манзилларга чорламақда. Узимга-узим қўп саволлар берилган.

Лекин юрагим тубидаги бир илинж мени ҳеч тарк этмаяпти. Бу ҳам булса, сизни яна бир бор қуриш илинжидур, Онажон. Мана фасллар ичида сиз сўйгўчи баҳор ҳам келди. Ҳадемай майсалар ҳам ниш уриб, дарахлар куртак очади. Уйқута кетган она табиат уйғонади, атрофини қўзни, қўнғилларни яйратгўчи гузаллик қуриш олади. Одамлар орзиқиб, интизорлик билан баҳорни қарши оладилар. Бунинг сир-синаоти нимада? Бу фаслнинг байрамларига бойилтилади-ми? Ёки унинг яратувчанлик қудратидими? Нима учун уйқута кетган одамлар уйғонмайдилар, нега шундай? Агарда буюк қуд-

рат эгаси мендан биргина тилагини тила, деганида мен ҳеч иккиланмай дундаги барча Оналар абдий умр кечириларини сўраган булардим.

Онажон, едингиздами, ҳар баҳор мен сиз билан табиатдаги гузалликларга маҳббат бўлиб, боғу-роғларни бирга кезардим, узок-узок суҳбатлар қурадим. Бу баҳор ҳам сиз билан бирга кездим, нигоҳларингизга тўйиб-тўйиб термулдим, гапларингизни эшиттим келди.

Онам, Онажоним... Бутун, сиз сўйган баҳор ташриф этган кунларда, байрам арафасида дугоналаримиз уз волидаи муҳтарамларига нималар соғва қилмоқчи эканликларини айтиб узаро суҳбатлашмоқдалар.

Мен меҳрим тулларида соғалар бериб, юрагим тубида сақланиб қолган азгу-тилакларим, орзу-умидларимни бир узингизга баён этсам, қувончли кузларингизга боқсам, пойингизни тавоф этсам, Онажон.

Баҳор келди, сиз келмайсизми?

Шоҳиста ЮСУПОВА,
Тошкент шаҳри

Уғилни булганлигимни телефон орқали эшитиб, дарров туғруқхонага кўнғироқ қилганман:

—Болага яхшироқ қара-
нглир, алмашиб кетмасин!..

Алишмаганга ухшайди,
бурни узимникидай. Боғча-
га ҳам кўнғироқдан кейин
борган...Мактабга чиқдию,
кўнғироқларнинг кети узил-
мади: ҳали ўқитувчиси, ҳа-
ли илмий мудар, ҳали ди-
ректор...

—Туйиб кетдик!.. Бола
эмас бу, бало!.. Нима қи-
лайлик?..

—Қаранглир! дейман отга
улардан олдин қамчи уриб.
—Бунинг учун маош оласиз-
лар, ахир!..

Шу зайлдаги кўнғироқ-
лар билан ун йил сувдай

КЎНҒИРОҚ

Ҳажв

утди-кетди...

Кўнғироқ билан институт-
га жойлаб, энди снгил торта-
ман, десам, йуқ, яна беш йил
кўнғироқлашишга тугри кел-
ди... Амаллаб ўқишни битир-
ди. Бу ёғини узига қўйиб бер-
моқчи бўлдим. Атайлаб ҳеч
кимга кўнғироқ қилмадим.
Ўзича уёққа борди, буюққа
келди, ҳеч ким «қучоқ» очма-
ди. Кўнғироқ бўлдию ишлари
юришиб кетди...

Келинни ҳам телефонда топ-
ганмиз. Шундай булгач, сов-
чи-повчи қилиб утирмай, қу-
далар билан кўнғироқ орқали
ишни пишитиб қуяқолдик...

Уғилни иши қийин булар-
кан, туйдан кейин ичадиган
одат чиқарди. Кунора булма-
са-да, ҳафтада кўнғироқ қи-
лишга тугри келарди... Қаср-
га буларди, хушёрхонага-да!..
Кеча келин билан гижил-
лашган экан, келин онамни-
кига деб йул тортибди. Уғил
эланиб снмга келди.

—Кўнғироқ қилинг, қай-
тиб келсин...

Кўнғироқ қилсам, келин
ҳали онасиникига етиб бор-
маган экан. Хавотир олиб
ҳар ун минутда кўнғироқ
қилиб турибман, лекин ҳали-
гача бирор натижа йуқ...

Хайрият, шу телефон бор
экан, бўлмаса шунча ишни
оёқ билан битказиб буларми-
ди?..

РЕКЛАМА

Ҳурматли аёллар, сочингиз-
ни «PANTENE PRO-V» шам-
пунда ювинг! Ушбу шампун-
да бир кун эмас, ун турт кун
ювганингиздан сунг уз таъси-
рини курсатиб, сочингизни жи-
лолантиради ва училан тубига
қадар мустаҳкамлайди. Бундан
ташқари, эрингиз жаҳл қилиб,
сочингизга чанг солиб, куч би-
лан торганда сочингизнинг
бир толаси ҳам узилмайди.

«PANTENE PRO-V» Соғлом
сочнинг жйлоси ва эркалар
кучилир!

Лимонли «GALA»- кир
ювини воситаларининг додаси!
Мана, иккита-бири қимматба-
ҳо, бири «GALA» воситасида
ювилган куйлак. Деярли ҳеч
қандай фарқни сезмайсиз. Шун-
дай экан, ортиқча сарф-хара-
жатга не ҳожат! Лимонли
«GALA»нинг яна бир қулайли-
ги шундаки, бу порошокда
ювилган куйлакни кийган эр-
какларга хира ланша, кутур-
ган ит ва бегона аёл яқинлаш-
майди.

«GALA»-бу Сизнинг ишонч-
ли ҳамкорингиздир!

ЭРКАКЛАРГА МАСЛАҲАТЛАР

* Хотин тилга эрк берма-
нг, бўлмаса узингиз ҳақидати
ҳақиқатни фош қилиб қуясиз.

* Агар мукофот пулингиз
кам булса хотинга беринг, ют-
қазмайсиз.

* Хотинни қақирганда кел-
маса, узингиз сннга боринг,
уялиб қолади.

* Хотиннинг ҳамма гапига
қулоқ солаверманг, пулингиз
етмай қолади.

* Эру-хотин қуш этик, экан-
лигини унутманг, бир пойи бул-
маса, иккинчи пойи ҳам керак
эмас.

* Хотинга асабингизни ар-
раладига йул берманг, тунка-
лигингизни билдириб қуясиз.

* Машина сотиб олгандан
кейин хотинни бошга кутариб
юрманг, машина ҳайдашга ҳа-
лақит беради.

* Хотинга лаб буюқ совға
қилинг, керак булганда сизга
текинга тушади.

* Хотинингиз хазина булса
хурсанд булинг, маошингиз
сннингизда қолади.

ЙЎНИЛМАГАН ГАПЛАР

Маза-маза, хотинлар-
га маза, хотин ҳақида
уйламайдилар.

Академикка қайнога бў-
лиш учун қизини аспиран-
тга эрга берди.

Ақлнинг узун-қисқали-
ги сочининг размерига бог-
лиқ эмас.

Хаёлинг уйда бўлса,
ишга келиб нима қила-
сан?

Қариб қуйилмаган қиз
кирови тўқилмаган йигит
билан танишди.

Рўзғор халтасини кў-
тариб юрган аёлга ҳай-
кал қўйиш вақти келди.

Хотирага сифмаган нар-
сани рўмолча учига тугиб
қўйиш керак.

Кўшни қиз кўзга яқин,
менинг кўзим эса яқинни
кўролмайд.

Ақлли хотин гапни кў-
пайтирмай онасиникига
кетиб қолади.

Севгидан боши айлан-
ган одам, уйлангач ўзига
келиб қолади.

Ёшига нисбатин анча
ёш кўринади.

Аёллар байрами 8 ма-
ртдан бошланиб, 9 март
куни тугайди.

Меҳмонга нима олиб
борсанг, шуни ейсан.

КИЧИК

Эрга...

Нонуштангиз «Миллий
таомлар» китобининг 215-бе-
тида, тушлигингиз эса 320-
бетда.

Таомномада...

Гурунчдан қилинган палов.

Чойхонада...

Бир марта ичиладиган чой.

Эшикда...

Калит оёгингиз остидаги
шолча тагида.

Топилмалар идорасида...

Топилган нарсалар соат
10—12.00 гача қабул қилина-
ди.

Магазинда...

Сотилган нарсалар қайта
сотилмайд.

ЁЗУВЛАР

Бозорда...

Бозорга киришдан олдин
пулингизни санаб олинг!

Лаганда...

Кулингизни артинг!

Дарахтда...

Г+Б-Эшмат, Тошмат, Хол-
мат, Санобар, Феруза, Акмал,
Бурибой, Холбек, Сотибол-
ди, Тухтасин...

ЭЪПОНЛАР

Танишув

Элик беш ёшли меҳнаткаш аёл ичмайдиган, чекмайдиган,
ҳеч нарсани уйламайдиган эркак билан танишмоқчи. А-514.

Янги ошхона

Шаҳримизда янги ошхона ишга тушди. Бу ерда тайёрлан-
ган овқатдан танаввул қилган эркаклар хотинларининг қад-
рига етади ва тезда уз оиласи кучоғига қайтади.

Табрикнома

Турли рангдаги ва бичимдаги байрам табрикномаларини
чекланмаган миқдорда қабул
қиламиз. Нақд ёки пул кучи-
риш йули билан булса ҳам
майли.

ЛУҒАТ

Якто — мен ким
Эркак — Эрингни аҳволи
қандай
Эррозия — Розиянинг
эри
Карнавал — карлар кўп
Маориф — ма, Ориф
Мирзаали — Али тинч-
лик тарафдори
Дастмоя — қўл меники
Гавда — ҳўкиз-да
Доклад — хазинагача
Материя — Она, ер ва
мен
Нашъали — Бизнинг Али

Саҳифани Илҳом ЗОЙИР
тайёрлади

Оила ва жамият

Муассисларимиз:
Ўзбекистон Республикаси
Хотин-қизлар қўмитаси,
Болалар жамғармаси ва
«Соғлом авлод учун» Халқаро
хайрия жамғармаси

Шioriимиз:

Оила - жамият фахри

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Телефонлар:

Бош муҳаррир - 133-28-20

Котибият - 34-86-91

Эълонлар бўлими - 136-56-52

МАНЗИЛИМИЗ

Тошкент- 700000,

Амир Темура кўчаси,

1-тор кўча, 2-уй.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Манзил Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41- уй.
Босишга толшириш вақти -20.00
Босишга толширилди - 19.30

Ҳомий

«Матбуот тарқатувчи»
акциядорлик жамияти.

Обуна индекси - якка обуначилар учун 176
ташкilotлар учун 177

Руйхатга олиш № 33

Буюртма Г- 01075

29711 нусхада чоп этилди.

Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.

Чоршанба кунлари чиқади.

Баҳоси эркин нархда.

Навбатчи Қомил ТОШ

Уғилли булганлигимни телефон орқали эшитиб, дарров туруқхонага кўнғироқ қилганман:

— Болага яхшироқ қаранглар, алмашиб кетмасин!..

Алишматанга ухшайди, бурни узимникидай. Боғчага ҳам кўнғироқдан кейин борган... Мактабга чиқдию, кўнғироқларнинг кети узилмади: ҳали ўқитувчиси, ҳали илмий мудир, ҳали директор...

— Туйиб кетдик!.. Бола эмас бу, балол!.. Нима қилайлик?..

— Қаранглар! дейман отга улардан олдин қамчи уриб. Бунинг учун маош оласизлар, ахир!..

Шу зайдлаги кўнғироқлар билан ун йил сувдай

КЎНҒИРОҚ

Ҳажв

утди-кетди...

Кўнғироқ билан институтга жойлаб, энди енгил тортман, десам, йўқ, яна беш йил кўнғироқлашишга тўғри келди... Амаллаб ўқишни битирди. Бу ёғини узига қуйиб бермоқчи бўлдим. Атайлаб ҳеч кимга кўнғироқ қилмадим. Узича уёққа борди, буюққа келди, ҳеч ким «кучоқ» очмади. Кўнғироқ бўлдию ишлари юришиб кетди...

Келинни ҳам телефонда топганмиз. Шундай булғач, совчи-повчи қилиб утирмай, қудалар билан кўнғироқ орқали ишни пишитиб қўяқолдик...

Уғилни иши қийин буларкан, туйдан кейин ичадиган одат чиқарди. Кунора бўлмаса-да, ҳафтада кўнғироқ қилишга тўғри келарди... Қасрга буларди, ҳушёрхонага-да!.. Кеча келин билан гижиллашган экан, келин онамникига деб йўл тортди. Уғил эланиб ёнимга келди.

— Кўнғироқ қилинг, қайтиб келсин...

Кўнғироқ қилсам, келин ҳали онасиникига етиб бормас экан. Хавотир олиб ҳар ун минутда кўнғироқ қилиб турибман, лекин ҳалигача бирор натижа йўқ...

Хайрият, шу телефон бор экан, бўлмаса шунча ишни оёқ билан битказиб булармиди?..

РЕКЛАМА

Ҳурматли аёллар, сочингизни «PANTENE PRO-V» шампунда ювинг! Ушбу шампунда бир кун эмас, ун тўрт кун юганингиздан сўнг ўз таъсирини курсатиб, сочингизни жилолангиралади ва учидан тубига қалар мустаҳкамлайди. Бундан танқари, эрингиз жаҳл қилиб, сочингизга чанг солиб, куч билан торганда сочингизнинг бир толаси ҳам узилмайди.

«PANTENE PRO-V» Соғлом сочининг жилоси ва эркаклар кучидир!

Лимонли «GALA»- кир ювиш воситаларининг додаси! Мана, иккита-бири қимматбаҳо, бири «GALA» воситасида ювилган куйлак. Деярли ҳеч қандай фарқи сезмайсиз. Шундай экан, ортиқча сарф-харажатга не ҳожа! Лимонли «GALA»нинг яна бир қулайлиги шундаки, бу порошокда ювилган куйлакни кийган эркакларга хира пашша, қутурган ит ва бегона аёл яқинлашмайди.

«GALA»-бу Сизнинг ишончли ҳамкорингиздир!

ЭРКАКЛАРГА МАСЛАҲАТЛАР

* Хотин тилига эрк берманг, бўлмаса узингиз ҳақиқатни фойс қилиб қўясиз.

* Агар муқофот пулингиз кам бўлса хотинга беринг, ютқазмайсиз.

* Хотинни қақирганда келмаса, узингиз енига боринг, уялиб қолади.

* Хотиннинг ҳамма гашига қулоқ солаверманг, пулингиз етмай қолади.

* Эру-хотин қуш этик, эканлигини унутманг, бир пойи бўлмаса, иккинчи пойи ҳам керак эмас.

* Хотинга асабингизни аралашига йўл берманг, тункалингизни билдириб қўясиз.

* Машина сотиб олгандан кейин хотинни бошга қутариб юрманг, машина ҳайдашга ҳалақит беради.

* Хотинга лаб буюқ совға қилинг, керак бўлганда сизга текинга тушади.

* Хотиннингиз хазина бўлса хурсанд бўлинг, маошингиз снингизда қолади.

ЙЎНИЛМАГАН ГАПЛАР

Маза-маза, хотинларга маза, хотин ҳақида ўйламайдилар.

Академикка қайнога бўлиш учун қизини аспираттга эрга берди.

Ақлинг узун-қисқалиги сочининг размерига боғлиқ эмас.

Хаёлинг уйда бўлса, ишга келиб нима қиласан?

Қариб қуйилмаган қиз қирови тўқилмаган йигит билан танишди.

Рўзғор халтасини кўтариб юрган аёлга ҳайкал қўйиш вақти келди.

Хотирага сиғмаган нарсани рўмолча учига тутиб қўйиш керак.

Кўшни қиз кўзга яқин, менинг кўзим эса яқинни кўролмади.

Ақлли хотин гапни кўпайтирмай онасиникига кетиб қолади.

Севгидан боши айланган одам, уйлангач ўзига келиб қолади.

Ёшига нисбатин анча ёш кўринади.

Аёллар байрами 8 мартдан бошланиб, 9 март кунни тугайди.

Меҳмонга нима олиб борсанг, шуни ейсан.

КИЧИК

Эрга...

Нонуштангиз «Миллий таомлар» китобининг 215-бетда, тушлигингиз эса 320-бетда.

Таомномада...

Гурунчдан қилинган палов.

Чойхонада...

Бир марта ичиладиган чой.

Эшикда...

Калит оёгингиз остидаги шолча тагида.

Топилмалар идорасида...

Топилган нарсалар соат 10—12.00 гача қабул қилинади.

Магазинда...

Сотилган нарсалар қайта сотилмайди.

ЎЗУВЛАР

Бозорда...

Бозорга киришдан олдин пулингизни санаб олинг!

Лаганда...

Қулингизни артинг!

Дарахтда...

Г+Б-Эшмат, Тошмат, Холмат, Санобар, Феруза, Акмал, Бурибой, Холбек, Сотиболди, Тухтасин...

ЭЪПОНЛАР

Танишув

Элтик беш ёшли меҳнаткаш аёл ичмайдиган, чекмайдиган, ҳеч нарсани уйламайдиган эркак билан танишмоқчи. А-514.

Янги ошхона

Шаҳримизда янги ошхона ишга тушди. Бу ерда тайёрланган овқатдан танавул қилган эркаклар хотинларининг қадрига етади ва тезда ўз оиласи қучоғига қайтади.

Табрикнома

Турли рангдаги ва бичимдаги байрам табрикномаларини чекланмаган миқдорда қабул қиламиз. Нақд ёки пул қучириш йўли билан бўлса ҳам майли.

ЛУФАТ

Якто — мен ким
Эркак — Эрингни аҳволи қандай
Эррозия — Розиянинг эри
Карнавал — карлар кўп
Маориф — ма, Ориф
Мирзаали — Али тинчлик тарафдори
Дастмоя — қўл меники
Гавда — ҳўкиз-да
Доклад — хазинагача
Материя — Она, ер ва мен
Нашъали — Бизнинг Али

Саҳифаңи Ихом ЗОЙИР тайёрлади

Оила ва жамият

Муассисларимиз:
Ўзбекистон Республикаси
Хотин-қизлар қўмитаси,
Болалар жамғармаси ва
«Соғлом авлод учун» Хайқаро
хайрия жамғармаси

Шioriимиз:
Оила - жамият фахри

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Телефонлар:
Бош муҳаррир - 133-28-20
Котибият - 34-86-91
Эълонлар бўлими - 136-56-52

МАНЗИЛИМИЗ
Тошкент- 700000,
Амир Темур кўчаси,
1-тор кўча, 2-уй.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Манзил Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41- уй.
Босишга топшириш вақти -20.00
Босишга топширилди - 19.30

Ҳомий
«Матбуот тарқатувчи»
акциядорлик жамияти.

Обуна индекси - якка обуначилар учун 176
ташкilotлар учун 177
Рўйхатга олиш № 33
Буюртма Г- 01075
29711 нусхада чоп этилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.
Чоршанба кунлари чиқади.
Баҳоси эркин нархда.
Набатчи Комил ТОШ